

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ
ANA BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS BİTİRME PROJESİ

**KARA PARANIN AKLANMASI
VE MÜCADELE YÖNTEMLERİ**

**HAZIRLAYAN
ALİ KEMAL SAYDAM
20052862**

**DANIŞMAN
DOÇ. DR. ERDAL GÜRYAY**

**LEFKOŞA
OCAK 2009**

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İnsan Kaynakları Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı
Yüksek Lisans Bitirme Projesi**

Kara Paranın Aklanması ve Mücadele Yöntemleri
Hazırlayan: Ali Kemal SAYDAM

Bitirme Projesi, 15.01.2009 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından İnsan Kaynakları Yönetimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans Bitirme Projesi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Doç.Dr. Okan Şafaklı

Jüri Başkanı,
Yakın Doğu Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Bankacılık ve Finans Bölümü
Öğretim Üyesi

Doç.Dr.Erdal Güryay

Proje Danışmanı,
Yakın Doğu Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İşletme Bölümü
Öğretim Üyesi

Dr.Fehiman Eminer

Jüri Üyesi,
Yakın Doğu Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Ekonomi Bölümü
Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Aykut Polatoğlu
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET
KARA PARANIN AKLANMASI
VE MÜCADELE YÖNTEMERİ

ALİ KEMAL SAYDAM
OCAK, 2009

Bu araştırmada kara para ve kara para aklama suçu kavramları ile KKTC'deki kara para aklayan sektörlerin durumu incelenmektedir. Kara Paranın tanımı, tarihçesi, ekonomi içindeki yeri, aklama aşamaları, aklama yöntemleri, hukuki boyutu ve KKTC'deki varlığına ilişkin göstergeler çalışmada ele alınan konulardır. 2008 yılında gerçekleştirilen araştırmada, literatür taraması ve resmi makamlardan elde edilen kaynaklar kullanılmıştır. Kara paranın ve kara para aklama sürecinin tüm boyutları ile ele alınarak açıklanmasından sonra, KKTC'deki mevcut durum ortaya konarak bir analiz yapılmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda KKTC'de kara para aklama suçunun mevcut olduğu ancak bu suçla mücadele için devlet eliyle birtakım önlemler alındığı ortaya konmuştur. Alınan bu tedbirlerin yeterli olmadığı ve daha kapsamlı olması gerektiği yapılan araştırma sonucu tespit edilmiştir.

ABSTRACT

**BLACK MONEY LAUNDERING
AND DETENTION METHODS**

Ali Kemal SAYDAM
January, 2009

This research investigates the concepts of black money and black money laundering and the situation of sectors involved in money laundering in TRNC. The research covers the definition of black money, its history, its place in the economy, steps of money laundering, methods of laundering, its legal dimension and the indicators of its existence in TRNC. In the research which is conducted in 2008, sources are obtained from literature reviews and public authorities. After the definition and discussion of black money and the money laundering process, an analysis is carried out with consideration of the current situation in TRNC. As a result of the research, it has been found out that the crime of money laundering is present in TRNC and that although several precautions have been taken by the government, these are not enough and the precautions to be taken need to be more comprehensive.

İÇİNDEKİLER**Sayfa No**

JURİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	I
ÖZET	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER	IV-V
TABLolar LİSTESİ	VI
ŞEKİLLER LİSTESİ	VII
KISALTMALAR	VIII
1. GİRİŞ	1
2. KARA PARA’NIN TANIMI VE TARİHÇESİ	
2.1. Tanımı.....	2
2.2. Tarihçesi.....	9
3. KARA PARA AKLAMA SUÇU	
3.1. Kara Para Aklamaya Neden İhtiyaç Duyulmaktadır.....	11
3.2. Kara Paranın Ekonomi İçindeki Yeri.....	12
3.3. Kara Para Aklamamanın Aşamaları.....	17
3.4. Kara Para Aklama Yöntemleri.....	23
3.4.1.Kumarhaneler.....	23
3.4.2.Döviz Büroları.....	24
3.4.3.Vergi Cennetleri.....	24
3.4.4.Nakit Para Kullanılan İşyerleri.....	26
3.4.5.Sahte Fatura, Hayali İthalat-İhracat.....	26
3.4.6.Oto Finans Borç Yöntemi.....	26
3.4.7.Fonların Fiziken Ülke Dışına Kaçırılması.....	27
3.4.8.Paravan ya da Hayali Şirketler.....	27
3.4.9.Şirinler Yöntemi.....	28
3.4.10.Parçalama Yöntemi.....	30

3.5. Kara Para Aklamanın Hukuki Boyutu.....	31
Uluslararası Metinlerde Kara Para Aklama.....	31
3.5.1.Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin R (80) 10 Sayılı Tavsiye Kararı..	31
3.5.2.Basel Komitesi İlkeler Bildirisi.....	31
3.5.3.Mali Eylem Görev Grubu (FATF).....	32
3.5.4.BM-Viyana Konvansiyonu.....	32
3.5.5.Strazburg Konvansiyonu.....	33
3.5.6. Avrupa Birliği 91/308/EEC Direktifleri.....	34
3.5.7.Palermo Konvansiyonu.....	35
3.5.8.Terörizmin Finansmanı ve Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması, Aranması, Elkonması ve Müsaderesi Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi	35
3.5.9.KKTC’de Kara Para İle İlgili Yasal Düzenlemeler.....	36
3.6. KKTC’de Kara Paranın Varlığına İlişkin Göstergeler.....	39
3.6.1.KKTC’deki Kumarhaneler.....	39
3.6.2.KKTC’de Polis Tarafından Ele Geçirilen Uyuşturucu.....	43
3.6.3.Kadın Ticaretinde KKTC’nin Konumu.....	47
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	50
KAYNAKÇA.....	54
EKLER.....	56

TABLOLAR LİSTESİ

	SAYFA NO
Tablo 1: Lefkoşa'daki Mevcut Kumarhaneler.....	39
Tablo 2: Gazimağusa'daki Mevcut Kumarhaneler.....	39
Tablo 3: Girne'deki Mevcut Kumarhaneler.....	40
Tablo 4: İskele'deki Mevcut Kumarhaneler.....	40

ŞEKİLLER LİSTESİ

	SAYFA NO
Şekil 1: Toplam Ekonomik Faaliyet.....	14
Şekil 2: Karaparanın Ekonomi İçindeki Yeri.....	16
Şekil 3: Karapara Aklama Aşamaları.....	17
Şekil 4: Şirinler Yöntemi.....	29
Şekil 5: Kumarhanelerin Yıllara Göre Açılış Sayıları.....	41
Şekil 6: Kumarhanelerin Yıllara Göre Sayısal Gelişimi.....	41
Şekil 7: Ele Geçirilen Esrar,Eroin ve Kokain Miktarları.....	43
Şekil 8: Ele Geçirilen Ecstasy Miktarları.....	43
Şekil 9: 2002-Ekim 2008 Arasında Ele Geçirilen Uyuşturucu Miktarı(Stg. Bazında).....	44
Şekil 10: 2002-Ekim 2008 Arasında Uyuşturucu Sanıklarının Yaş Dağılımı.....	45
Şekil 11: 2002-Ekim 2008 Arasında Uyuşturucu Suçlarında Mesele-Sanık İlişkisi.....	45
Şekil 12: Gece Kulüplerinin Yıllara Göre Açılış Sayısı.....	47
Şekil 13: Yıllara Göre Gece Kulüplerinin Sayısal Gelişimi.....	47
Şekil 14: Gece Kulüplerinde Çalışan Kadın Sayısı.....	48
Şekil 15: Gece Kulüplerinin Bölgelere Göre Dağılımı.....	48
Şekil 16: Fuhuş Suçları İle İlgili Yakalamalar.....	49

VIII

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BM	: Birleşmiş Milletler
FATF	: Mali Eylem Görev Grubu
GSMH	: Gayri Safi Milli Hâsıla
IMF	: Uluslararası Para Fonu
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
YTL	: Yeni Türk Lirası

1. GİRİŞ

KKTC hukuk literatürüne yeni giriş yapan kara para ve kara para aklama suçu kavramlarının bütün boyutları ile bilinmesi, KKTC'deki kara para aklanan sektörlerin ortaya konarak, bu suçun önüne geçilmesinde yol haritası ortaya konması amaçlanan bu araştırmada, ülkelerin genel yapılarında çok büyük sorunlar yaratan kara para konusunda, KKTC'de kara paranın varlığına ilişkin göstergelerin ortaya konarak, alınması gereken önlemlere bir bakış açısı verilmeye çalışılmıştır.

Bu araştırma KKTC'deki kara para aklanması ve mücadele yöntemleri ile genel olarak kara paranın yapısı hakkındaki konuları ve KKTC'de kara paranın varlığına ilişkin göstergeleri kapsamaktadır.

Bu çalışmada, yayınlanmış olan kitap, dergi, makale, bireysel araştırma, İnternet bilgilerinden yararlanılarak kendi mesleki kaynakları da içine alacak şekilde ve KKTC'deki resmi makamlardan elde edilen ikincil kaynaklardan hazırlanmıştır.

Konu hakkında bilgiler genellikle yazılı ve bilgi amaçlı olduğu için istatistik, anket, veri vs. hakkında çalışmalar yapılamamıştır.

Bu çalışma teorik olarak dünyadaki kara para aklanması ve mücadele yöntemleri ile vaka olarak KKTC'yi ele almaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümünde kara paranın tanımı ve tarihçesi, üçüncü bölümünde kara para aklama suçunun genel yapısı ile KKTC'deki varlığına ilişkin göstergeler ele alınmıştır.

2. KARA PARA'NIN TANIMI VE TARİHÇESİ

2.1. Tanımı

Kara para, en geniş anlamda “yasa dışı faaliyetlerden elde edilen gelir ve menfaatlerin, yasalmiş gibi gösterilerek ekonomik sisteme sokulması” olarak tanımlanabilir.

Kara para aklamanın tam olarak ne zaman ortaya çıktığının tespit edilmesi imkânsızdır. Fakat birçok suçun kaynağında yatan temel nedenin para ve menfaat elde etme arzusu olduğu düşünülürse, kara para aklamanın tarih boyunca süregeldiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Çok uzun bir geçmişe sahip olmakla birlikte, kara para aklamanın suç sayılması ve kara para aklama ile mücadele edilmeye başlanması yaklaşık yirmi yıl önceye uzanmaktadır. Kara para aklanmasının, kara paraya kaynaklık eden suçtan (öncül suçtan) ayrı olarak suç sayılmasındaki amaç, suç gelirlerinden yararlanan kişileri bu gelirlerden mahrum etmek suretiyle, kazanç elde etmek amacıyla işlenen suçların işlenmesini engellemektir. Özellikle organize suç örgütleriyle mücadelede, bu örgütlerin gelir kaynaklarının kurutulması olmazsa olmaz şarttır.

Kara para aklamada çok sayıda yöntemin kullanılabileceği bilinmekle birlikte, bu yöntemlerin bazı ortak noktaları da vardır. Hemen hemen bütün yöntemlerde kara para, belirli benzer aşamalardan geçirilmek suretiyle ekonomiye yasal para gibi sokulmaktadır. Kirli bir çamaşırın makinesinde yıkanmasına benzetilen bu süreç; yerleştirme, ayırıştırma ve bütünleştirme olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır.

Teknolojideki ve bankacılık alanındaki hızlı değişiklikler, ülkeler arasındaki para akışının önündeki engellerin kaldırılması, kara paranın ülkeler arasında transferi yoluyla aklanmasını kolaylaştırmıştır. Bu sebepten dolayı bu suçla mücadelede etmek, ortak hareket yeteneği isteyen bir durum ortaya koymaktadır. Ülkeler arasında yapılan anlaşmalarla suçlular engellenmeye çalışılmaktadır.

Diğer bir ifade ile kara para, yasaların suç saydığı fiillerden elde edilen her türlü ekonomik menfaat ve değerdir. Sözlük anlamıyla “yasa dışı yollardan sağlanan kazanç” olarak tanımlanan kara para, suç geliri, kirli para gibi terimlerle de anılmaktadır.

Uluslararası literatürde ise bu kapsamda “suç geliri” (proceeds of crime), “kirli para” (dirty money), “kara para” (black money) veya “suç parası” (criminal fund) terimleri kullanılmaktadır.¹

¹ Mali Suçları Araştırma Kurulu, **Kara Para Genel Bilgi**, www.masak.gov.tr-[27.04.2008].

Kara para ekonomik, sosyal ve hukuki olmak üzere farklı açılardan tanımlanabilir. Aklama suçuna konu olabilecek kara para doğal olarak hukuki olarak tanımlanan kara paradır ki, bu da ülke mevzuatlarında öncül suç olarak belirlenmiş fiillerden elde edilen her türlü değerdir.

Ekonomik açıdan kara para; yasadışı faaliyetlerle birlikte ekonomik hayatı düzenleyen kuralları ihlal eden kazançlardır.

Sosyal açıdan kara para; toplumsal hayata dolaylı olsada zarar veren faaliyetlerden elde edilen kazançlardır.

Hukuki açıdan kara para; ülkenin yasal mevzuatlarına aykırı olarak elde edilen kazançlardır.

Kara para aklama sürecini kavramak için konu, “öncül suç” ve “kara para” kavramları ile birlikte değerlendirilmelidir. Genel olarak kara para aklamadan bahsedebilmek için;

- Bir suç işlenmiş (Öncül suç),
- Bu suç sonucunda herhangi bir ekonomik değer elde edilmiş (Karapara),
- Bu ekonomik değerleri yasadışı nitelikten çıkarıp bunlara yasal görünüm kazandırmaya yönelik fiillerin işlenmiş, Olması gerekmektedir.

Öncül suç kara paranın elde edilmesini mümkün kılan suçtur. Hukuki olarak kara paraya kaynak teşkil eden bu suçlar, benimsenen yaklaşıma göre ülke mevzuatlarında farklı şekillerde belirlenmişlerdir. Öncül suç belirlemede kullanılan yaklaşımlar şu şekilde belirtilebilir;

- Tüm ağır suçların öncül suç olarak kabulü,
- Tüm suçların veya belirli kategorideki ağır suçların veya belirli hapis cezası sınırını aşan suçların öncül suç olarak kabulü,
- Öncül suçların sayma suretiyle belirlenmesi,
- Karma yaklaşım.

En yalın ifade ile kara para; yasadışı yollardan elde edilmiş her türlü kazanç olarak tanımlanabilir. Yasadışı yollardan elde edilen kazançların meşrulaştırılması da Kara Para Aklamak olarak ifade edilir.²

Kara para aklama, daha doğrusu para aklama, suçtan elde edilen gelirin öncelikle kaynağından koparılması, ardından da yasal bir gelir görüntüsü kazandırılarak sisteme sokulması anlamına gelir. Para aklamak için öncelikle kara paranın soruşturuluyor olması şarttır. Sınırları aşan, birkaç ülkede birden gerçekleşen suçlarda para aklama da karmaşık bir hal almaktadır.³

² Ozan USLU, **Kara Para**, www.alomaliye.com/2007/ozanuslu-karapara.htm [27.04.2008].

³ <http://tr.wikipedia.org/wiki/karapara> – [27.04.2008].

Kara paranın aklanması, kanun dışı yollardan veya faaliyetlerden elde edilen para veya para ile ölçülebilen değerin (gayri meşru olan kaynağını gizlemek veya kamufle etmek amacıyla, paranın ekonomiye sokulması ve bu kazancın meşru amaçlar için kullanılması sürecinde), diğer varlıklara dönüştürülmesi veya herhangi bir şekilde yasalık kazandırılması olarak da tanımlanabilir.⁴

Kara paranın aklanması uyuşturucu madde ticareti gibi kanun dışı faaliyetlerden sağlanan fonların gerçek kaynağının ve sahibinin gizlenmesi ve bu fonların kontrol altında tutularak çeşitli yöntemlerle yasal mali sistem içine sokulmasına yönelik bir süreçtir.⁵

Yasadışı faaliyetlerden sağlanan değerlerin, yasal işlerden elde edildiği görüntüsünü verecek şekilde biçimlendirilmesini amaçlayan bir işlemdir.

Suç yoluyla elde edilen para veya başka türlü değerlerin kanun dışı kaynağını gizlemek ve meşru ekonomiye katılmasını sağlamak amacıyla meşru değerlere dönüştürülmesidir.⁶

Aklama suçlarının kanun dışı faaliyetlerden elde ettikleri gelirlerinin gerçek kaynağını ve sahiplerini gizleme, söz konusu gelirlere yasal görüntü kazandırmak amacıyla şeklini değiştirme, tüm bunları gerçekleştirmek üzere çeşitli işlemler yapma veya yapma girişiminde bulunma, kısaca kanun dışı gelirin ekonomiye aktarılması, legalize edilmesi sürecidir.⁷

Kara paranın aklanması; yasadışı faaliyetlerden elde edilen gelire meşru görünüm kazandırarak kullanılabilir hale getirmek amacıyla, kasıtlı olarak kara paranın kaynağının gizlenmesi fiilidir. Hangi suçlardan elde edilen gelirin kara para kapsamında değerlendirileceği her ülkenin kendi yasal düzenlemelerinde yer almakta ve farklılık göstermektedir. Dolayısıyla kara para aklama suçunun kapsamı ve yasal tanımı da ülkeden ülkeye değişebilmektedir.⁸

⁴ Sedat GÜNER, **Organize Suç Örgütleri Kara Para ve Aklanması**, (Ankara:Bilgi Kitabevi, 2003), s. 193.

⁵ Adalet DEMİRÇELİK, **Mali Piyasalarda Kara Paranın Aklanması Amacıyla Kullanımının Önlenmesine Yönelik Çalışmalar ve Türkiye'ye İlişkin Değerlendirme- Araştırma Raporu**, Sermaye Piyasası Kurulu, Ankara, 1993, s.2.

⁶ Hank SANDERS; **Dikkat Çekici İşlemleri Bildirme Yükümlülüğü Kanuna Karşı Bankaların Tepkisi ve Kanunun Uygulanması**, Hollanda'da Kara Para Aklamayla Mücadele, MASAK Yayını, Ankara, 2000,s.45.

⁷ Yıldırım AKAR; **Kara Paranın Aklanması**, Tanım ve İktisadi Açından İnceleme, 1999,s.52.

⁸ Nevzat ERDAĞ, **Kayıt Dışı**, (İstanbul: Cinius Yayınları, 2007),s.121.

Kara paranın aklanması; yasadışı faaliyetlerden elde edilen gelire meşru görünüm kazandırarak kullanılabilir hale getirmek amacıyla, kasıtlı olarak kara paranın kaynağının gizlenmesi fiilidir.

Hangi suçlardan elde edilen gelirin kara para kapsamında değerlendirileceği her ülkenin kendi yasal düzenlemelerinde yer almakta ve farklılık göstermektedir. Dolayısıyla kara para aklama suçunun kapsamı ve yasal tanımı da ülkeden ülkeye değişebilmektedir.

Bazı ülke düzenlemelerinde, her türlü yasadışı faaliyetlerden elde edilen gelirlerin aklanması kara paranın aklanması olarak nitelendirildiği halde diğer bazı ülkelerde belirli yasadışı faaliyetlerden elde edilen gelirlerin aklanması kara paranın aklanması olarak nitelendirilmiştir.

Yasadışı faaliyetler sonucu elde edilen para, mal veya değerler olarak tanımlanan kara para, dünya üzerindeki değişik ülkelerde yasadışı yollardan büyük miktarlarda gelir elde edilmektedir. Söz konusu gelirlerin kaynağını çoğunlukla uyuşturucu maddeler, silah kaçakçılığı, patlayıcı madde, kadın ve çocuk ticareti oluşturmaktadır.

Bu bağlamda, karapara, kaynağına göre iki grup içinde değerlendirilebilir. Birinci grupta; başlangıcından itibaren yasadışı faaliyetlerden elde edilen paralar sayılmaktadır. Örneğin uyuşturucu ve silah kaçakçılığından kazanılan paralar gibi. İkinci grupta ise; başlangıçta paranın kaynağını oluşturan faaliyet yasal olmakla beraber daha sonra sahte fatura düzenlenerek veya vesikaları tahrif etmek sureti ile yapılan vergi kaçakçılığı ile elde edilen paralar sayılmaktadır.⁹

KKTC’de 4/2008 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Yasası adı altında çıkan yasa da bir yıl veya daha fazla hapis cezası gerektiren bir suçtan kaynaklanan mal varlığını yurt dışına çıkaran, yurt içine getiren, tasarrufunda bulunduran veya gayrimeşru kaynağını gizlemek ve meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tabi tutan veya iştirak eden herhangi bir kişi suç gelirini aklama suçunu işlemiş olur.¹⁰

Türkiye’de 4208 sayılı Kanunun yürürlükte olduğu dönemde öncül suçlar sayma yöntemi ile belirlenmişken, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun aklama suçunun düzenlendiği 282. maddesinde “alt sınırı bir yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar” şeklinde eşik yaklaşım benimsenmiştir.

⁹ Ramazan BAŞAK, **50 Soruda Kara Para ve Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi**, Türkiye Bankalar Birliği, Yayın No: 206 , 1998.

¹⁰ KKTC Yasaları, **Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Yasası** - [27.04.2008].

Türkiye’de 19.11.1996 tarihinde yürürlüğe giren 4208 sayılı Kararın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun’da tanımlanan “kara para”, söz konusu kanunun 2/a maddesinde sayılan kanunlardaki fiillerin işlenmesi suretiyle elde edilen bütün ekonomik değerleri ifade etmekteydi. 18.10.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunda karapara kavramı yerine “Suç geliri” kavramı kullanılmış ve aynı kanunda suç geliri, Türk Ceza Kanunu’nun 282. maddesine paralel şekilde “suçtan kaynaklanan malvarlığı değeri” olarak tanımlanmıştır.¹¹

Fransa’da ise kara para aklama ile ilgili düzenlemeler 392/96 sayılı kanun ile yapılmıştır. Kara para aklama suçu Ceza Yasası’nın 3. Kitabının üç fasıldan ibaret olan 2.bölümüne “kara para aklama” adındaki 4.fasıl (dokuz bentten oluşan 324. madde) eklenerek oluşturulmuş.

Yasanın 324. Maddesinde kara para aklamanın tanımı şu şekilde yapılmıştır: “Cürüm işleyerek doğrudan veya dolaylı olarak kazanç sağlayan faile ait mal varlığının veya paranın kaynağının herhangi bir şekilde saptırılarak farklı gösterilmesi.”

Cürümden elde edilen kazançların parasal sisteme yerleştirilmesi, dönüştürülmesi veya gizlenmesi olduğu gibi bu fiillere yardım etmek de kara para aklama suçu kapsamına girmektedir. Kara para aklama suçunun profesyonel olarak işlenmesi veya organize suç örgütleri tarafından işlenmesi ağırlaştırıcı sebeptir.

Uyuşturucu suçlarından elde edilen kazançların aklanması suçu ayrıca düzenlenmiştir. Ayrıca Gümrük Yasası’nda da kara para aklama ile ilgili çeşitli hükümler mevcuttur.

Fransız Ceza Yasası’na göre suç veya cürüm olduğunu bilerek bir şeyi gizlemeyi, bulundurmamayı, transfer etmeyi veya transferine aracılık etmeyi veyahut ta suç veya cürümlerden kaynaklanan gelirden her ne suretle olursa olsun kasten fayda sağlamayı yasadışı sayar. Bu fiiller, daimi suretle profesyonel eylemler olarak yapılırsa veya organize örgütlerce işlendiğinde daha da ağırlaştırılmak üzere 5 yıl hapis cezası ile cezalandırılır.

Fransız Ceza Yasası’na göre, narkotikle ilgili yasa maddelerini ihlal eden failin malvarlığının kaynağını hileli olarak yanlış göstermeyi veya ceza yasası maddelerinin ihlaliyle elde edilen gelirin yerleştirilmesi, gizlenmesi veya dönüştürülmesine kasten yardımcı olmayı suç sayar.

¹¹ Mali Suçları Araştırma Kurulu, **Kara Para Genel Bilgi**, www.masak.gov.tr-[27.04.2008].

Gümrük yasalarında da kara para aklanmasıyla ilgili hükümler bulunmaktadır. Buna göre fonların uyuşturucu madde olarak sınıflandırılmış bulunan zararlı madde ve bitkilerle ilgili yasa hükümlerini doğrudan ya da dolaylı olarak ihlali sonucunda elde edildiğini bilen bir kişice, Fransa ve yabancı ülkeler arasında ihracat, transfer ve tazmini gibi finansal işlemlerini yapmak veya yapmaya kalkışmak bir aklama suçudur. Bu suç, 2 yıldan 10 yıla kadar hapis, yasadışı fonların müsaderesi ve bunun eşiti veya beş katı değerinde para cezasıyla cezalandırılır.

İngiltere’de Ceza Yargı Yasası ve Uyuşturucu Kaçakçılığı yasaları, başta terörizm ve uyuşturucu suçlarından elde edilen kazançlarla ilgili olmak üzere çeşitli kara para aklama suçlarını yürürlüğe koymuştur. Kraliyet mahkemelerinin yargı alanına giren tüm suçlar ve Sulh mahkemelerinin yargı alanına giren bazı kazanç sağlayıcı suçlar kara para aklama suçunun öncül suçlarını oluşturmaktadır.

Başlangıçta sadece uyuşturucu ve terörizm gelirlerinin aklanması suç iken bugün İngiltere’de bütün ciddi suçlar sonucunda elde edilen kazançlar kara para aklama suçu kapsamına girmektedir.

İngiltere’de kara para aklama suçunun cezası 14 yıl hapis ve para cezasıdır.

Kanada’da temel olarak iki formda düzenlenmiş olmak üzere çok sayıda kara para aklama suçu vardır. Bu suçlar Ceza yasasında, Uyuşturucu maddeleri düzenleyen yasada ve gümrükleri düzenleyen yasada yer almaktadır.

Birinci formdaki suç, belli ciddi suçlar sonucunda elde edilen gelirlerin transferini, naklini, kullanılmasını, gizleme ve dönüştürme amacıyla işlenen diğer fiilleri kara para aklama suçu olarak düzenliyor. Bu forma iki gurup suç dâhildir. “Kar amacıyla işlenen suçlar” ve “Belirli uyuşturucu suçları” .

İkinci form dâhilindeki suçlar ise belli suçlar (Uyuşturucu suçları, kaçakçılık suçları, aklama suçları) sonucu elde edildiği bilinen kazançların alınmasını, kabul edilmesini, zilyetliğini kapsamaktadır.

Kara para aklama suçu için 10 yıla kadar hapis cezası ve para cezası öngörülmüştür.

Yunanistan 2331 sayılı yasanın 2. Maddesinin 1. Bendi, bir cürüm sonucunda elde edilen kazançların (mal varlığının), dönüştürülmesini, transfer edilmesini, alınmasını kullanılmasını, sahipliğini suç saymıştır.

Bu bentte geçen cürüm (criminal activity) kavramı kapsamına 20 kadar öncül suç girmektedir. Bu suçların başlıcaları: Uyuşturucu kaçakçılığı, silah kaçakçılığı, soygun, şantaj, adam kaçırma, dolandırıcılık, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, yasadışı tarihi eser ticareti, organ ticareti, beyaz kadın ticareti, kaçakçılık, kumar, tefecilik, yasadışı göçmenlik, nükleer madde kaçakçılığı, vergi kaçakçılığı.

2.maddenin 2. bendinde kara para aklama suçu ile ilgili olarak yalancı şahitlik yapma suçu, 3. bendinde ise kara para aklama amacıyla teşekkül oluşturma suçu düzenlenmiştir.

Kara para aklama suçu için 5–10 yıl hapis cezası öngörülmüş (1. Bentteki suçlar için). Ceza, profesyonel olarak işleyenler için ve tekrar işleyenler için bu ceza 10-20 yıl olarak belirlenmiş (2. bentteki suçlar için) . Yardım Suçları için 6 ay – 5 yıl hapis, teşekkül oluşturma, oluşturmaya teşebbüs suçları için ise 2 – 5 yıl hapis cezası öngörülmüştür. (3. Bentteki suçlar için).

Almanya’da ise kara para aklama suçu Ceza Yasasınının 261. Maddesinde düzenlenmiştir. Yasadışı kazançların, semerelerinin veya zilyetlerinin hem gizlenmesini hem değiştirilmesini suç saymıştır.

Tüm ciddi suçları (1 yıldan fazla hapis cezası gerektiren suçlardan) ve bunların dışındaki diğer öncül suçlar sonucunda elde edilen kazançların kastî olarak veya ihmalle aklanmasını kapsamaktadır.

Bu liste, 1 Aralık 1994’de organize ve kar amaçlı işlendiği takdirde; zimmet, dolandırıcılık, teşvik dolandırıcılığı, kalpazanlık, aktif ve pasif rüşvet suçlarını kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Kara para aklama suçuna yardım ve iştirak da suçtur. Suç gelirlerini bilerek aklama suçu için öngörülen ceza suçun ağırlığına göre 5–10 yıl hapis cezası, ihmalle işlenen aklama suçunun cezası ise 2 yıla kadar hapis cezası veya para cezasıdır.

91/308/EEC Sayılı Avrupa Konseyi Direktifinde kara para şöyle tanımlanmıştır: “Uyuşturucu maddelerle ilgili faaliyetlerden ve bu faaliyetlere iştirak edilmesinden elde edilen her türlü kazançtır.”

Viyana Sözleşmesinin 3. Maddesinin 1/a bendine göre ise 91/308/EEC Sayılı Direktif çerçevesinde, uyuşturucuya dayalı olarak bir kara para tanımı yapılmış, ancak bu tanımın genişletilebileceği ve üye ülkelerin belirleyeceği diğer suçların da direktif kapsamına alınacağı şerhi konmuştur. Ayrıca Viyana Sözleşmesinde, karapara; “Bir iktisadi değere sahip maddi ya da gayri maddi, taşınır ya da taşınmaz her türlü varlık ile bu varlıklar üzerindeki bir hakkı veya menfaati kanıtlayan her türlü hukuksal belgeler ve araçlar suç sayılan faaliyetlerden kazanıldığı takdirde “kara para” olarak nitelendirilirler” denilerek kara paranın tanımı genişletilmeye çalışılmıştır.

Kara paranın uyuşturucu madde ticareti ile sınırlı olarak yapılan tanımı 29 Kasım – 1-Aralık 1994 tarihleri arasında gerçekleşen Strazbourg Konferansı’nda genişletilerek “her türlü kriminal aktivitelerden elde edilen kazanç” olarak açıklanmıştır.

2.2. Kara Paranın Tarihçesi

İşlenen suçlardan elde edilen gelirlere karşı duyarlılığın artması, suç gelirlerine ve suçluların malvarlığına el konulması; suçluları, suç gelirlerini yetkili mercilerin denetiminden kaçırmak ve gizlemek için yeni teknikler geliştirmeye itmiştir. Böylece kara para aklama kavramı ortaya çıkmıştır.

Yalın bir ifade ile yasadışı yollardan elde edilen kazançların kaynağının gizlenmesi ve kimliğinin değiştirilmesi suretiyle yasal ekonomik değerlere dönüştürülmesi olarak tanımlayabileceğimiz kara para aklamanın geçmişinin 1920'lere kadar uzandığı ileri sürülmektedir.

1920'li yıllarda İtalyan asıllı mafya lideri Alphonse Capone “ bilinen şekliyle Al Capone” yasadışı işlerle uğraşmakta idi. Bu surette çok büyük ekonomik güç, bunun ötesinde siyasi güç de elde etmişti. Bir süre sonra çamaşırhaneler açmış ve çeşitli muhasebe hileleriyle yasa dışı yollardan elde ettiği geliri buradan elde etmiş gibi göstermiştir. Şunu da belirtmeliyiz ki Al Capone'nin sayısız yasa dışı faaliyeti tam olarak kanıtlanamamış, 1931 yılında ancak Vergi Kaçakçılığı suçundan 11 yıl hapse mahkûm edilmiştir.

İngilizce'de kara para aklama anlamında kullanılan “laundering” (çamaşır yıkama) tabirinin buradan geldiği söylenmektedir. Kara para aklama deyimini dünya basınında ilk defa 1973–1974 Watergate skandalı sırasında kullanılmaya başlanmıştır.

Organize suç şebekeleri, uyuşturucu işinde 1960'larda uluslararası bir evreye bürünmüşler ve uyuşturucu ticaretine paralel olarak kara para aklama işlemlerine de bu yıllarda kullanmaya başlamışlardır. Fakat kara para aklamanın ciddi bir tehdit olarak dünya gündemine girmesi özellikle uluslararası uyuşturucu ticaretinin patladığı 1980'li yıllarda olmuştur. Tehdidin büyümesine paralel olarak, uluslararası platformda bu konudaki hassasiyet de artmıştır.

“Çetenin muhasebecisi” olarak tanınan Al Capone'nin arkadaşı Meyer Lansky, 1931'de ölen Al Capone'nin yerine geçti ve 1940 ve 1950'lerde Haiti ve Bahama hükümetlerini sömürmeye devam etti. “Geri borçlanma” (loan-back) adını verdiği sistemle de İsviçre'nin tanıdığı özgürlük ortamını istismar etti. Amerikan vergi sisteminden kaçırılmak istenen paralar kuryeler vasıtasıyla İsviçre'ye geliyordu. Para İsviçre bankasında hesap sahibinin adını taşımayan ve sadece bir numarası olan “numaralı” hesaba yatırılıyordu ve sonra Lansky bu bankadan kredi olarak aslında kendi parasını “borçlanmış” oluyordu. Lansky'nin Amerika Birleşik Devletleri'ndeki hesabına geri gelen bu kredinin aslında Lansky'nin vergilendirilmemiş kazancı olduğu anlaşılmıyordu. Mafyayı takip eden Amerikan yetkililer daha sonra Lansky'nin de peşine düşerek tutuklama emri çıkarttılar. İsrail'e kaçan Lansky'nin 1975'te geri gönderilmesini sağladılar. Amerika Birleşik Devletleri'nde çıkarıldığı mahkemede suçlu bulunarak tutuklandı.¹²

¹² Nick KOCHAN, **Çamaşır Makinesi** –.(İstanbul: GOA Basın Yayın ve Tanıtım Hiz., 2007), s.25.

Para aklama kavramı, organize suç kavramıyla birlikte gelişmiştir. Yüzyılın başında ABD'de Al Capone'la mücadele eden FBI, ünlü gangsterin suçtan, özellikle de içki kaçakçılığında elde ettiği geliri sahip olduğu çok sayıdaki çamaşırhanenin "geliri" gibi göstererek akladığını tespit etmiş Al Capone'a her ne kadar organize suçtan ceza verilemese de bu sayede "vergi kaçakçılığında" ceza verilmiş, bu arada çamaşırhanelerden esinlenen "para yıkama" ve "para aklama" kavramı yerleşmiştir.¹³

Kara para kavramı ve kayıt dışı gelir kavramları zaman zaman iç içe olmakla birlikte birbirinden farklıdır. Kayıt dışı gelir; mevcut yasalara göre beyan edilmemiş veya eksik beyan edilmiş ve vergilendirilmemiş gelirdir. Kara para kayıt dışı bir gelir olmakla birlikte kayıt dışı gelir, kimi zaman meşru faaliyetlerin maskelenmesi suretiyle de ortaya çıkmaktadır. Kayıt dışı gelir gri para olarak nitelendirilmektedir.¹⁴

Kara para aklama kavramının ne zaman ortaya çıktığı tam olarak bilinmemektedir. ABD'de içki yasağının olduğu 1920'li yıllarda, Al Capone adlı mafya babasının içki kaçakçılığında elde ettiği gelire, yasal görüntü vermek için çamaşırhaneler zinciri kurması ve buradan elde ettiği yasal gelirlerle içki kaçakçılığında elde ettiği geliri karıştırarak muhasebe kayıtlarına geçirmesi; gelirin vergisini de ödeyerek, yasal bir gelir haline getirmesi, kara para aklanmasında yaşanan ilk örnektir.¹⁵

Yukarıda konu edilen ve değişik kaynaklardan alınan bilgilerden de görüleceği gibi kara paranın tarihçesi insanoğlunun parayı keşfetmesi ile başlamasına karşılık, genel olarak ilk ortaya çıkışı 20.yy.'ın başlarında ABD'de görülmekte ve yayılarak tüm dünyayı sarmaktadır.

İşte bu kara paranın tam doğum yılı olmamakla birlikte geçmiş incelendiği zaman ortaya çıkan sonucun bahsettiğimiz gibi kaynakların gösterdiği zamanlara denk gelmektedir.

¹³ <http://tr.wikipedia.org/wiki/karapara> – [29.04.2008].

¹⁴ Ozan USLU, **Kara Para**, www.alomaliye.com/2007/ozanuslu-karapara.htm [29.04.2008].

¹⁵ Sedat GÜNER, **Organize Suç Örgütleri Kara Para ve Aklanması**, (Ankara:Bilgi Kitabevi, 2003), s.193.

3. KARA PARA AKLAMA SUÇU

3.1. Kara Para Aklamaya Neden İhtiyaç Duyulmaktadır

Kara para aklamanın genel amacı; yasal olmayan faaliyetlerden elde edilen gelirlerin yasal olarak elde edilmiş gibi mali sisteme sokulması, bir başka deyişle bu gelirlerin yasadışı faaliyetlerden elde edildiğinin gizlenmesidir. Bu şekilde yapılacak muhtemel denetimlerde gerekli açıklamalar yapılabilecek veya bu denetimlerin yapılmasını gerektirmeyecek şekilde bu gelirler, şüpheden uzak bir niteliğe kavuşturulacaktır.

Kara paraya kaynaklık eden en önemli suçun uyuşturucu ticareti ve bu suçtan elde edilen gelirlerin çok büyük bir bölümünün nakit kullanımının düşük olduğu ve alınan önlemler nedeniyle büyük miktarda nakit işlemlerin dikkat çektiği ülkelerde olduğu dikkate alındığında, bu gelirlerin nakit sisteme sokulması, aklayıcılar açısından daha büyük önem kazanmaktadır. Çünkü nakit halindeki gelir, günlük kullanımlar için harcanabilecek çok küçük bir kısmı hariç kullanılmaya uygun değildir. Dolayısıyla nakit halindeki bu gelirin kullanılabilir hale getirilmesi yani aklanması gerekir.¹⁶

Gelişen dünya ekonomisinde, küreselleşen dünya üzerinde ülkeden ülkeye değişiklik göstermekle birlikte, yasa dışı yollardan elde edilen gelirler, bulunduğu ülkenin veya herhangi bir ülkenin yasalarına uygun şekilde finansal sisteme sokulması ile erken ve kolay şekilde zengin olmanın yoludur. İşte bu yol yasa dışı işlemlerle uğraşan bu tip insanların kullanmak zorunda oldukları yani ihtiyaç duydukları yoldur.

¹⁶ Nevzat ERDAĞ, **Kayıt Dışı**, (İstanbul: Cinius Yayınları, 2007), s.125.

3.2. Kara Paranın Ekonomi İçindeki Yeri

Kara para günümüzde korkunç denilebilecek boyutlara ulaşmış bulunmaktadır. Amerika Merkez Bankası (FED) Amerika’da yılda 300–500 Milyar Dolar arasında değişen miktarlarda kara paranın amlandığını resmen açıklamıştır. Bu rakam tüm batılı ülkelerin 1 yıllık petrol alımlarını karşılayacak boyuttadır.

Dünyada var olduğu iddia edilen kara para miktarı ise 1 Trilyon US Doları civarındadır.

Kara paranın kaynağını hep yasadışı ve özelliklede ağır suçlar teşkil etmekte ve bu suçların başında ise uyuşturucu ticareti gelmektedir. Özellikle Dünyada yükselen terör dalgasının gerisinde de çoğu zaman uyuşturucu trafiği bulunmaktadır.

Geçmiş yıllarda büyük mafya gruplarının elinde bulunan uyuşturucu trafiği yavaş yavaş terör örgütlerinin denetimine geçmekte, bu gelişme ise, her ülke için önemli bir tehlike oluşturan terör örgütlerini kolayca güçlendirip kontrolden çıkmaları sonucunu doğurmaktadır.

Kara para elde edilen bu faaliyetlere; silah kaçakçılığı, çocuk ve genç ticareti, beyaz kadın ticareti, organ ticareti, adam kaçırma, şantaj, resmi belgede sahtecilik, ticari hile, sahte damgalı ölçü-tartı cihazı kullanma, kamu ihalelerine fesat karıştırma, bilimsel ve sınaî casusluk, kasten adam öldürme, hileli iflas, kalpazanlık, vb. faaliyetlerde eklenebilir.

Yukarıda belirtilen yasadışı faaliyetler her toplumda büyük sosyal sıkıntılar yaratmaktadır. Ayrıca aklanmış kara para miktarının her geçen gün artışı, suç örgütlerine siyasi açıdan güç kazandırdığı gibi bu örgütlerin devlet kurumlarındaki hâkimiyetlerini de artırmaktadır.

Öte yandan kara paranın aklanması ülke ekonomilerini de olumsuz yönde etkilemektedir. Örneğin; ekonomide mal ve hizmet arz-talep miktarında bir değişim olmadığı halde piyasaya sürülen para miktarındaki ani değişimler fiyatlarda dalgalanmalara neden olabilmektedir.

Ayrıca beklenmedik fon giriş/çıkışları döviz kurlarında ve faiz oranlarında çeşitli istikrarsızlıklar yaratmakta, dolayısıyla da ülkenin ekonomik verileri gerçek durumu yansıtmayacağı için ekonomi ve devlet yönetiminde bulunan kişiler yanlış kararlar alabileceklerdir.

Kara paranın kaynağını oluşturan suçların ve kara para aklama suçunun neden olduğu sosyal, ekonomik, siyasi sıkıntılardan kurtulmanın yolu ise bu suçları işleyen örgütleri yok etmektir. Bunun içinde bu örgütleri finanse eden kara para ve kara para aklamanın önüne geçmek ve sorunu kaynağında çözmek gerekmektedir.¹⁷

¹⁷ Ramazan BAŞAK, **50 Soruda Kara Para ve Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi**, Türkiye Bankalar Birliği, Yayın No: 206 , 1998.

Uluslararası Para Fonu'nun tahminlerine göre, yalnızca uyuşturucu kullanımı 33 trilyon dolar olan dünya gayrisafi milli hâsılanın %5'ine tekabül etmektedir ve bu da 1.65 trilyon dolar civarında bir değeri ifade etmektedir. Bunun büyük bir bölümü organize suç örgütleri tarafından ele geçirilip aklanmaktadır.

Başka bir tahmine göre de her yıl yasadışı ticaret yoluyla 100 milyar dolar kirli para “gelişmemiş” ülkelerden “gelişmiş” ülkelere akmaktadır. Bu da global şirketler aracılığıyla olmaktadır.¹⁸

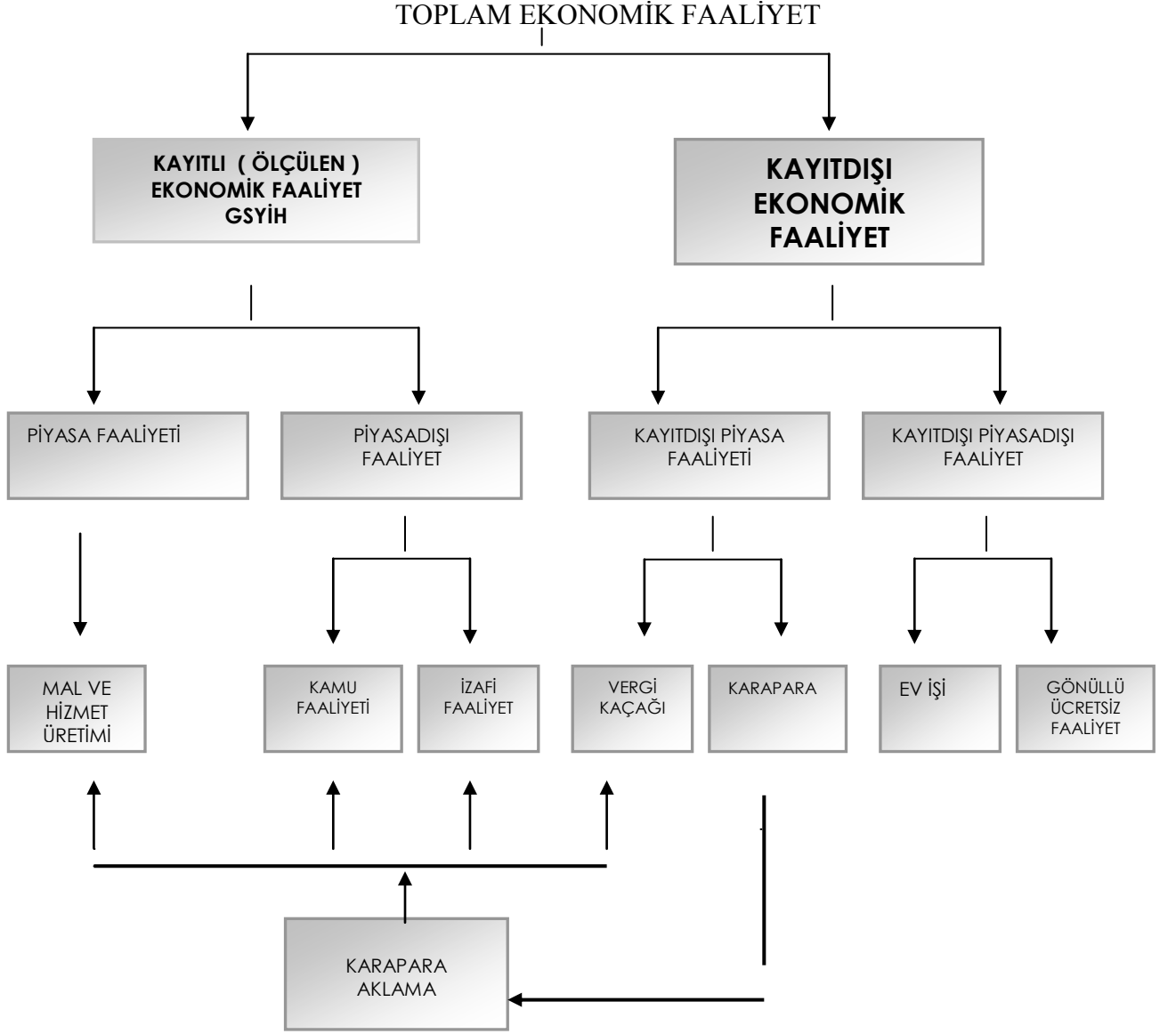
Tüm dünyada aklanan para miktarı konusunda, Birleşmiş Milletler tarafından yapılan bir tahmine göre bir yılda aklanan kara para miktarı 0,5 – 1,5 Trilyon Dolar civarındadır. IMF bu rakamı daha sonraki yıllar için maksimum 2 Trilyon Dolar olarak tahmin etmiştir.¹⁹

2000'li yıllara ilişkin olan Birleşmiş Milletler tahmininde aklanan kara paranın dünya yurtiçi gayrisafi hâsıllarının toplamının %2 ile %5'i arasında olduğu varsayımı esas alınmıştır. 2006 yılında dünya yurtiçi gayrisafi toplam hâsılanın 60 Trilyon Doların üzerinde olduğu dikkate alındığında aklanan kara para rakamının 1,2 ile 3 Trilyon Dolar arasında değiştiğini söylemek mümkündür. Suç geliri elde edenlerden elde ettikleri gelir ancak normal yaşam standardında yaşamlarına yetenler için aklama söz konusu olmayacaktır. Örneğin uyuşturucu ticaretine konu malların üretiminde yer alanlar ile torbacı olarak adlandırılanlar ve halkanın en ucunda yer alanlar çoğu kez bu ticaretten çok büyük paylar almazlar. Bu nedenle bu gelirleri günlük ihtiyaçları için harcarlar. Gizleme veya yasal görüntü kazandırmaya çalışmalarına gerek yoktur. Benzer durumlar için kara paranın tümünün aklanmasının gerekli olmadığı düşünüldüğünde, kara paranın büyüklüğü ile tahminlerin aklanan kara paranın üzerinde bir rakam olduğu söylemek gerekecektir. Genel olarak yapılan tahminler elde edilen kara paranın % 70-80'inin aklandığı yönündedir.²⁰

¹⁸ Nick KOCHAN, **Çamaşır Makinesi**, (İstanbul: GOA Basın Yayın ve Tanıtım Hiz., 2007),s.18.

¹⁹ Peter LILLEY, **Dirty Dealing**, Kogan Page Publishing, London, 2006, s.8.

²⁰ Ercan UYGUR, “**Kara Para Aklama Faaliyetlerinin Ekonomik Boyutu**”, Kara Para Aklama Faaliyetleri ve Önlemler,TCMB,Ankara,1999,s.11.



Şekil 1: Toplam Ekonomik Faaliyet.

Kaynak: Ercan UYGUR, TC Merkez Bankası, “Karapara Aklama Faaliyetleri ve Önlemler” Konulu Panel, (10 Haziran 1999).

Yukarıdaki tabloda kara paranın toplam ekonomi içerisindeki yeri görülmektedir. Kayıtdışı ve yasadışı faaliyetlerin sonucunda ortaya çıkan karapara, aklanma sürecinden sonra kayıtlı ekonominin bir parçası haline gelmektedir. Hatta karapara aklayıcılar yasadışı kazanılan parayı meşrulaştırmak için çoğu zaman vergisini bile son kuruşuna kadar ödemektedirler. Amaç devletin bu parayı yasal para olarak tanımasını sağlamaktır. ²¹

²¹ Ercan UYGUR, TC Merkez Bankası, “Karapara Aklama Faaliyetleri ve Önlemler” Konulu Panel, (10 Haziran 1999).

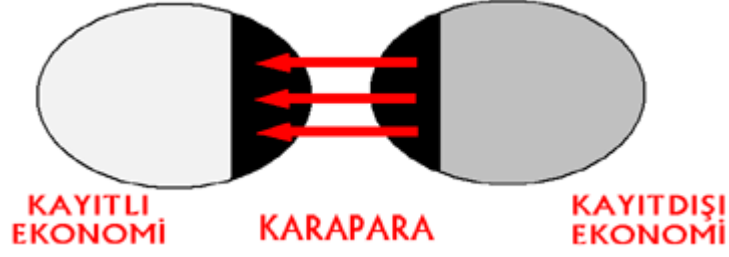
Bu çerçevede karapara ile kayıtdışı ekonomi ilişkisine de değinmekte yarar vardır. Halk arasında genelde kayıtdışı ekonomi ve kara parayı aynı kavramlarmış gibi algılama yönünde bir eğilim olduğu gözlenmektedir. Hatta zaman zaman aynı yanlışlığa bazı politikacıların bile düşmesi, bu yanlışlığın ne derece yaygın olduğunu göstermektedir. Kara para ile kayıtdışı ekonomi arasındaki paralellik kimsenin inkâr edemeyeceği bir gerçektir. Ancak bu tespitten yola çıkarak iki kavramın aynı anlama geldiğini söylemek de yanlıştır.

Prof. Dr. Osman Altuğ kayıtdışı ekonomiyi “Hiçbir belgeye dayanmayarak ya da içeriği gerçeği yansıtmayan belgelerle, gerçekleştirilen ekonomik olayın devletten ve işletme ile ilgili diğer kişilerden tamamen ya da kısmen gizlenerek, kayıtlı ekonominin dışına taşınmasıdır.”²² şeklinde tanımlamaktadır. Prof. Altuğ “Kayıtdışı Ekonomi” adlı kitabında kayıtdışı ekonomi ile cezai ekonominin (suç kaynaklı ekonomi- karapara ekonomisi) birbirinden farklı olduğunu ancak bu iki ekonomi arasındaki ayırıcı çizginin nerede oluştuğunun belirlenmesinin çok zor olduğu tespitinde bulunmaktadır.

Türkiye’de, ekonomide gerçekleştirilen yasal faaliyetler sonucu elde edilen ancak, gerek hukuktaki boşluklardan yararlanılarak, gerekse denetim mekanizmaları ve idari kurumların gözünden kaçarak diğer faktörlerin de etkisiyle kayıt düzeni ve beyan dışında tutulan vergilendirilmemiş kazançlar ile bu kazançların tekrar ekonomik faaliyetlerde kullanılmaları sonucunda elde edilen kayıtdışı gelirler 4208 sayılı yasa tarafından karapara olarak kabul edilmemiştir.

Kayıtdışı ekonomi, genelde “gri para” olarak adlandırılan, kayda tabi tutulmamış ancak çoğunlukla yasal faaliyetlerden elde edilen kazançların genel adı olarak kabul edilebilir. Kayıtdışı ekonomi kapsamında yer alanların asıl amacı vergi, sosyal güvenlik ödemeleri ve benzeri yasal yükümlülüklerden kaçmaktır. Kara para aklayıcılar ise çoğu zaman vergi dostu kesilirler. Yani kara parasını vadeli mevduat hesabına yatıran veya bu parayla fabrika, turistik tesis alan kara para aklayıcı büyük bir olasılıkla vergisini son kuruşuna kadar ödeyecektir. Çünkü vergiyi almakla devlet o gelirin meşruluğunu tanımakta böylece kara para mali sisteme sızmaktadır. Görüldüğü gibi kayıtdışı ekonomi kapsamına giren faaliyetlerde bulunanlar kayıt altına girmekten kaçarken, karapara aklayıcıları tam tersine kayıt altına girmeye çalışmaktadırlar. Kayıtdışı ekonomi ve karapara arasındaki ilişki aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

²² Osman ALTUĞ, Kayıtdışı Ekonomi, Türkmen Kitapevi, İstanbul – 1999.



Şekil 2: Kara Paranın Ekonomi İçindeki Yeri.

Kayıtdışı ekonomi ve kara paranın farklı kavramlar olduğu açıkça görülmektedir. Ancak başta da belirtildiği gibi karapara ile kayıtdışı ekonomi arasındaki paralellik de inkar edilemez bir gerçektir. Yani kayıtdışı ekonominin yaygın olduğu bir ülkede karapara miktarının da yüksek olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Karapara aklayıcılar, aklama için kayıtdışı ekonominin yaygın olduğu ülkeleri tercih etmektedirler. Bu ülkelerdeki kayıtdışı ekonominin bir kısmının kara paradan (aklanarak kayıtlı ekonomiye katılan kısım dışındaki karapara) oluştuğu kesindir. Ekonomi kayıtdışı olduğu için kara paranın hacmini tahmin etmek bile imkansız hale gelmektedir. Çünkü kayıtdışı ekonominin yaygın olduğu ülkelerde kara paranın ortaya çıkarılması samanlıkta iğne aramak kadar zorlaşmaktadır. Bu gerçeklerin ışığında, karapara aklanmasının önlenmesi için kayıtdışı ekonominin de mutlaka kayıt altına alınması gerektiği görülmektedir.

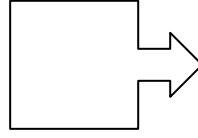
Kara para ve kayıtdışı ekonomi farklı kavramlar olduğu gibi ikisine karşı yürütülen mücadelede amaçlar da farklıdır. Kayıtdışı ekonomi ile mücadelede amaç kayıtdışı ekonomiyi kayıt altına almaktır, karapara ile mücadelede amaç ise kara parayı ortadan kaldırmaktır.

3.3. Kara Para Aklamannn Aşamaları

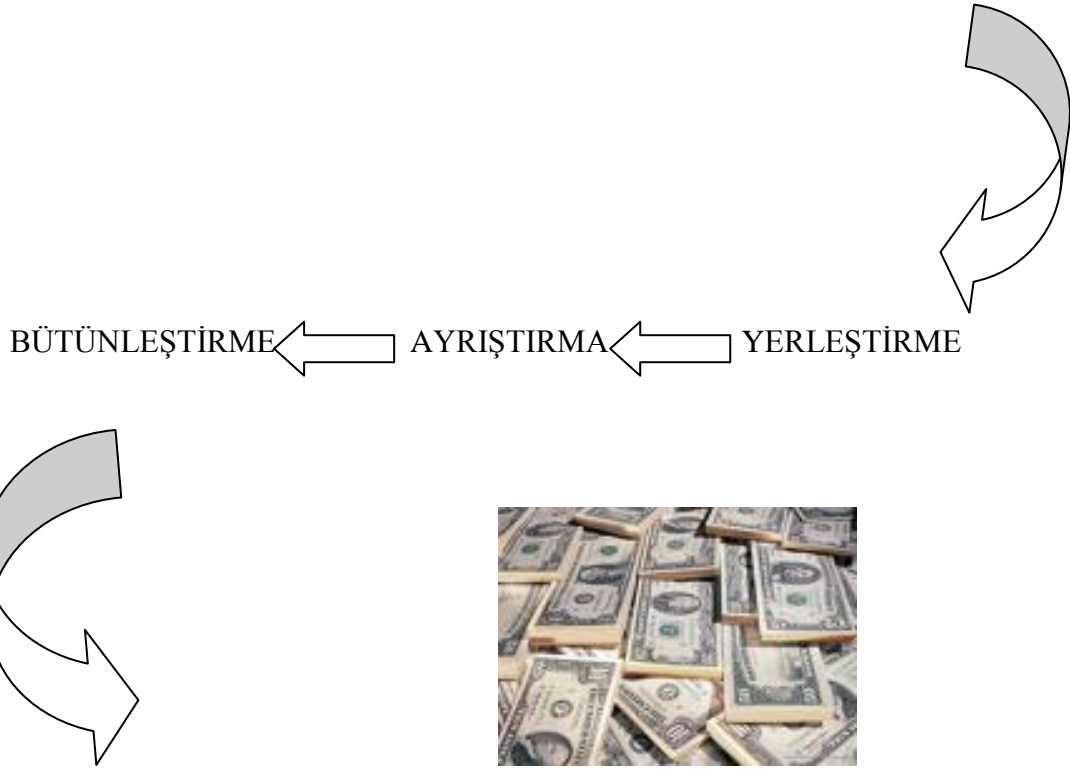
Kara paranın aklanması genelde üç aşamadan oluşan bir sũreç içinde gerçekteştirilmektedir. Bu aşamaları kirli bir çamaşırın makinede yıkanmasına benzetilerek açıklanmaya çalışalım;



KARA PARA



ÇAMAŞIR MAKİNESİ



AKLANMIŞ PARA

Şekil 3: Kara Para Aklama Aşamaları.

Birinci aşamada çamaşır makineye atılmakta – Yerleştirme
İkinci aşamada çamaşır makinede yıkanmakta – Ayrıştırma
Üçüncü aşamada ise temizlenmiş halde makineden çıkarılmaktadır - Bütünleştirme

Her kara para aklama olayında bu aşamaların üçünün de ayrı ayrı gerçekleşmesi zorunlu değildir. Bazen bu aşamaların ikisi veya üçü tek işlemde gerçekleştirilebilir veya bazı aşamalar gerçekleştirilmeden kara paranın aklanması tamamlanabilir. Bu durum para aklanacak ülkeye, finanssal olanaklara, aklayıcıların diğer faaliyetlerine kadar pek çok değişkene bağlı olabilir.

3.3.1. Yerleştirme Aşaması

Bu aşama suçtan elde edilen gelirin nakit halinden kurtararak finanssal sisteme sokulması aşamasıdır. Başta uyuşturucu ticareti olmak üzere kara parayı doğuran suçlarda para, genelde nakit olarak el değiştirmektedir. Nakit halindeki paradan neden kurtulmak ve bu para finanssal sisteme neden sokulmak istenmektedir?

Kredi kartının, çek uygulamasının ve diğer nakit olmayan araçların sıklıkla kullanıldığı günümüzde nakit durumundaki para dikkat çekicidir. (Bu sebeple bu tür uygulamaların yaygınlaşmadığı, kayıt dışı ekonominin ve nakit kullanımının yaygın olduğu ve denetimin olmadığı ya da az olduğu ülkelerde bu aşama daha kolay tamamlanabilir)

Nakit paranın aktarılması, taşınması, kullanılması veya benzer işlemlere tabi tutulması zordur. (Örneğin 100 YTL karşılığında satın alınabilecek kokainin ağırlığı, 100 YTL'lik banknotun ağırlığından daha azdır. Yani 100 kilo kokain satan bir uyuşturucu kaçakçısının bunun karşılığında alacağı 100 YTL'lik para 100 kilodan fazla olacaktır) Nakit formundan kurtulduğunda özellikle bankacılık sistemine sokulduğunda paranın hareketliliği kolaylaşacak ve artacaktır.

Nakit paranın güvenlik güçleri tarafından bulunması, yakalanması ve el konulması riski fazladır.

Bu aşama aklayıcılar için en zor, kara para aklama ile mücadele eden birimler açısından ise kara paranın tespit edilmesinin, yakalanmasının ve el konulmasının en kolay olduğu aşamadır.

Çünkü bu aşamada kara para ile yasadışı kaynağı arasındaki bağ henüz kesilmemiştir. Başka bir ifade ile kara para aklayıcının henüz paranın kaynağına ilişkin yasal bir gerekçesi yoktur. Dolayısıyla paranın kaynağının kara para olduğunu ispat etmek diğer aşamalara oranla daha kolaydır.

Bu aşamaya plasman (placament) aşaması da denilmektedir. Kanun dışı yollardan elde edilen nakit gelirin, bir şekilde finansal sisteme sokulmasıdır. Aklayıcılar için amaç, gelirin nakit halinden kurtarılması ve transfer edilebilir duruma kovuşturulmasıdır. Bu aşama aklayıcılar için en zor, mücadelecı birimler açısından ise en avantajlı aşamadır. Gelir bir kez finansal sisteme girince, ilk finansal kuruluş tarafından sorgulandığı varsayımı ile ikinci finansal kuruluşça çok özel emareler olmadıkça doğal olarak sorgulanmaz.²³

Suç kaynaklı kara para genellikle nakit ve büyük miktarlardadır. Günümüzde nakit para yerine çek, kredi kartı ve diğer nakit olmayan araçlar kullanıldığından büyük miktarlarda nakit para kullanımı dikkat çekecektir. Bu durumda kara paranın nakit formundan kurtulması gerekmektedir. Bu nedenle suçlu dikkat çekmemek için ya parayı mali sistem içine sokmaya çalışacak ya da yurtdışına çıkarmaya teşebbüs edecektir. Aklayıcılar için en zor, yetkililer için ise en avantajlı olan bu aşamaya, yerleştirme (placement) aşaması denilmektedir.²⁴

Gelir, genellikle finanssal sisteme nakit halinde girdiği ilk durumda işlemi yapan kuruluş tarafından yetkililere yapılan nakit bildirimini veya şüpheli işlem bildirimine konu olmaktadır. Bir kez finanssal sisteme girince de her gün sayısız fon transferinin, finanssal işlemin yapıldığı piyasalarda bir finanssal kuruluştan gelen fon; ilk finanssal kuruluş tarafından sorgulandığı varsayımıyla, ikinci finanssal kuruluşça çok özel emareler olmadıkça sorgulanmaz.

Yerleştirme aşamasında ise aşağıdaki yöntemler kullanılır;

Yerleştirme aşamasında nakit para;

1. Fiziki olarak yurtdışına çıkarılarak denetimin az olduğu ülkelerde bankaya yatırılabilir,
2. Küçük tutarlara bölünerek (bildirim tutarlarının altındaki tutarlara) ülke içindeki çeşitli bankalara, farklı kişiler adına açılmış hesaplara yatırılabilir,
3. Gayrimenkul, lüks araba, mücevher, antika veya sanat eserleri alımında kullanılabilir, hisse senedi, tahvil, bono, çek, poliçe gibi mali araçlara dönüştürülebilir,
4. Banka hesaplarına yatırılmadan önce kumarhane geliri, turizm geliri veya ihracat geliri gibi gösterilebilecek ve bir açıklama yapılmasına olanak sağlayabilecek işlemlere konu yapılabilir,

²³ Sedat GÜNER, **Organize Suç Örgütleri Kara Para ve Aklanması**, (Ankara:Bilgi Kitabevi, 2003),s. 203.

²⁴ Ramazan BAŞAK, **50 Soruda Kara Para ve Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi**, Türkiye Bankalar Birliği, Yayın No: 206 , 1998.

5. Finanssal kuruluşlar veya bunların çalışanları ile işbirliği yapılarak sisteme sokulabilir veya iş biraz daha abartılarak suç örgütleri tarafından finanssal kuruluşlara sahip olmak suretiyle nakit formundan kurtarılabilir.

Yerleştirme, aklama işleminde mutlaka yer alması gereken bir aşamadır. Çünkü yukarıda da belirtildiği gibi yerleştirme aşamasının amacı paranın nakit formundan kurtarılarak finanssal sisteme sokulmasıdır. Ancak kaynağındaki suç nedeniyle gelir nakit halinde değilse bu aşamaya gerek yoktur. Ayrıca bazı aklama yöntemlerinde de yerleştirme aşamasına gerek duyulmaksızın aklama işlemi gerçekleştirilebilmektedir.

Bu aşama suçtan elde edilen gelirin nakit formundan kurtarılarak finansal sisteme sokulması aşamasıdır. Başta uyuşturucu ticareti olmak üzere kara parayı doğuran suçlarda para, genelde nakit olarak el değiştirmektedir.²⁵

Sonuç olarak;

Bu aşamadan sonra para nakit halinde olmayacaktır. Gerek mücadele eden birimlerce araştırma ve inceleme sırasında paranın fiziklen tespitinin, ele geçirilmesinin ve el konulmasının, gerekse nakdin finansal sisteme girişi sırasında finanssal kuruluşlar tarafından nakit işlem bildirimleri ve şüpheli işlem bildirimleri yoluyla tespitinin en kolay olduğu bu aşamada, sözü edilen kişi ve kuruluşlar daha dikkatli olmalıdırlar. Çünkü bu aşamadan sonra suçun ortaya çıkarılması çok daha zorlaşacaktır.

3.3.2. Ayrıştırma Aşaması

Bu aşamada amaç, nakit formundan kurtarılan parayı yasadışı kaynağından mümkün olduğunca uzaklaştırmak, böylece paranın izinin sürülmesini, bulunmasını ve yakalanmasını imkânsız hale getirmektir. Yerleştirme aşamasında kara para özellikle bankacılık sistemine sokulmuşsa sistemin olanaklarından yararlanmak suretiyle transfer etmek ve kaynağından uzaklaştırmak son derece hızlı ve kolay olacaktır. Bu aşamada paranın yasadışı kaynağından uzaklaştırılması için sıklık, karmaşıklık ve hacim açısından yasal işlemlere benzeyen bir dizi mali işlem yapılmaktadır. Böylece denetim mekanizması aşılmaya çalışılmaktadır.

Ayrıştırma aşamasında kara para karışık bir bankacılık bürokrasisi gerektirmektedir. Küçük tutarlara bölünen para, bankacılık sistemine girdikten sonra bankadan bankaya, ülkeden ülkeye aktarılmaya başlar. Kuşku uyandırmamak için her birinde kısa sürelerle tutulur ve bazen de bu süreç diğer miktarlarla birleşerek katlanır.

²⁵ Osman ALTUĞ, **Kayıt Dışı Ekonomi**, (İstanbul : Türkmen Kitapevi, 1999), s.45.

Aynı zamanda işleme, layerig aşaması da diyebileceğimiz, bu aşamada çok sayıda finansal işlemlerle, kara para dağıtılmakta ve böylelikle aklaticının yaptığı karmaşık işlemlerle kara paranın elde edildiği kaynaktan, fiziksel ve nedensel olarak uzaklaştırılmakta, iz sürmesi zorlaştırılmaktadır. Bu aşama süreci, kara paranın kullanılmasına olan ihtiyaca ve aklayıcıların kara paranın kaynağı ile irtibatının koparılmış olduğuna dair inancına bağlıdır.²⁶

Bu aşama bazen ilk aşama ile eş zamanlı olarak gerçekleşebilir. Örneğin finansal kuruluşların aklayıcılarla işbirliği yapmaları halinde gelir hem yerleştirilip hem de transfer edilebilir.

Bu aşamada fonun kaynağının kara olduğunu gizlemek amacıyla çok sayıda ve farklı nitelikte finansal işlemle gelir dağıtılır. Böylelikle aklayıcı, yapılan karmaşık işlemlerle geliri, elde edildiği kaynaktan fiziksel ve nedensel olarak uzaklaştırmakta, iz sürmeyi zor hale getirmeyi amaçlamaktadır.

Para nakit dışı birçok şekle sokulmuştur. Aklayıcılar açısından kolay bir aşamadır. Çünkü finansal sisteme giren para, günümüz koşullarında sayısız işlemle, süratle ülkeden ülkeye, hesaptan hesaba, bankalardan aracı kurumlara aktarılabilen ve böylece de yetkililerin bu paraların izini sürmesi önemli oranda engellenebilmektedir.²⁷

3.3.3. Bütünleştirme Aşaması

Bu aşama için kara paranın yuvaya dönme aşamasıdır denilebilir. Ayırıştırma aşamasında yasadışı kaynağı ile bağlantısı koparılan kara para bütünleştirme aşamasında yasal işlemlerle ülkenin mali sistemine aklanmış bir şekilde sokulur. Artık daha önce iki aşama geçirildiği için paranın kaynağına ilişkin sorulabilecek bir soruya yasal bir açıklama yapılabilecek veya böyle bir sorunun sorulmasını gerektirmeyecek normal bir işlem görüntüsü elde edilecektir.

Bütünleştirme (integration) aşamasında ise; kara para, önceki iki aşama geçildiği için yasal bir görünüm almıştır. Para yasal ve normal fonlar görüntüsünde yasal ekonomi içerisinde rahatça kullanılabilen ve artık kara paranın elde edildiği kaynağına ilişkin sorulabilecek muhtemel sorulara verilecek meşru sayılabilecek veya öyle görünecek cevaplar hazırdır.²⁸

²⁶ Sedat GÜNER, **Organize Suç Örgütleri Kara Para ve Aklanması**, (Ankara:Bilgi Kitabevi, 2003),s.204.

²⁷ Ramazan BAŞAK, **50 Soruda Kara Para ve Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi**, Türkiye Bankalar Birliği, Yayın No: 206 , 1998.

²⁸ Sedat GÜNER, **Organize Suç Örgütleri Kara Para ve Aklanması**, (Ankara:Bilgi Kitabevi, 2003), s. 204.

Kara para aklayıcı bu aşamada parayı normal ticari para olarak ekonomiye sokar. Bu parayla menkul veya gayrimenkul, hisse senedi, tahvil, bono satın alabilir, bir finans kuruluşundan kredi almak için teminat gösterebilir, borç verebilir, borçlarını ödeyebilir ve buna benzer her türlü yasal işlemi yapabilir. Böylece para sistemle bütünleşmekte ve yasal fonlardan farklı olan yönlerinden arındırılmaktadır.

Yapılan açıklamalara dikkat edilirse kara para hem yerleştirme hem de ayrıştırma aşamalarında mali sisteme girmektedir. Örneğin hem yerleştirme, hem de bütünleştirme aşamalarında para ile hisse senedi, tahvil, menkul veya gayrimenkul diğer değerler alınmaktadır. Bu aşamalarda yapılan bu alımlar arasında nitelik olarak ne tür fark olduğuna, ya da bu alımlar sırasında kara para aklamanın hangi aşamasında bulunulduğuna bakılırsa;

Yerleştirme aşamasında amaç paranın nakit formundan kurtarılması ve sisteme entegre edilmesi, ayrıştırma aşamasında ise yapılan çok sayıda işlemle paranın yasadışı kaynağından uzaklaştırılmasını sağlamaktır. Yani bu aşamalarda para henüz yasal bir görünüme kavuşmamıştır. Oysa bütünleştirme aşamasında mali sistemde boy gösteren para kullanıma hazır paradır. Artık dolaştırılmasına ve şekil değiştirmesine gerek kalmamıştır. Herkesin yaptığı yasal işlemler yapılarak tüketim, yatırım veya bir başka şekilde değerlendirilebilir. Kısaca; sorulabilecek muhtemel bir soruya verilecek bir cevap artık hazırdır.

Önceki iki aşama geçildiği için paranın kaynağına ilişkin sorulabilecek muhtemel bir soruya aklayıcılar tarafından yasal bir açıklama getirilebilecektir. Bu aşamada paranın, karapara olduğunun tespiti çok zordur. Bu nedenle karapara sahipleri kazançlarıyla yatırım yapar, lüks bir hayat sürer veya kaynakların bir kısmını tekrar suç işleme amacıyla kullanırlar.²⁹

²⁹ Ramazan BAŞAK, **50 Soruda Kara Para ve Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi**, Türkiye Bankalar Birliği, Yayın No: 206 , 1998.

3.4. Kara Para Aklama Yöntemleri

Kara para aklama yöntemleri için belli bir sayı yoktur. İnsanoğlunun aklına gelmeyecek yöntemler kullanılabilir. Aklama yöntemleri ülkeden ülkeye, finansal sistemlerde kullanılan araçların çeşitliliğine bağlı olarak değişir. Ayrıca günümüzde yasadışı gelir elde edenler artık kendi paralarını kendileri aklamamakta, bu işte profesyonelleşen aklayıcıları kullanmaktadırlar. Aklama işiyle uğraşanlar işlerini çok iyi bilen muhasebeciler, bankerler, hukukçular, mali danışmanlar vs. olabilir. Bunların sağlam bir mesleki geçmişi vardır, çoğu sabıkasızdır, öncül suçla hiçbir alakaları yoktur. Hizmetlerine karşılık olarak komisyon, prim adı altında gelir elde ederler.

Kara para aklama yöntemlerinden bazılarını sayacak olursak;

1. Kumarhaneler
2. Döviz Büroları
3. Vergi Cennetleri (Off-shore)
4. Nakit Para Kullanılan İşyerleri (Göstermelik Şirketler)
5. Sahte Fatura (Hayali İthalat - İhracat)
6. Oto-Finans Borç Yöntemi
7. Fonların Fiziken Ülke Dışına Kaçırılması
8. Paravan ya da Hayali Şirketler
9. Şirinler Yöntemi
10. Parçalama Yöntemi

Yukarıda bahsedilen yöntemler sadece tek başına kullanılmayabilir. Birden fazla yöntem aynı aklama faaliyeti içerisinde, aynı anda kullanılabilirdiği gibi, bir yöntemde belirtilen aşamalardan bazıları uygulanmayabilecektir.

3.4.1. Kumarhaneler

Kumarhaneler kredi açılması, vadesinin uzatılması, kiralık kasa hizmeti, çeklerin ciro edilmesi hatta fonların havale edilmesi gibi birçok finansal işlemi yapabilmektedirler. Aklayıcılar çok büyük miktarda nakit parayı kumarhaneye yerleştirebilir ve herhangi bir bildirim yapılmamasını isteyebilirler. Bundan sonra artık para kumarhane çekleri ile istenildiği zaman çekilebilir veya transfer edilebilir. Kumarhaneler için de bildirim yükümlülüğünün bulunabilmesi nedeniyle kimi durumda kara para bildirim tutarının altında, dikkat çekmeden fişlere çevrilebilir. Ayrıca kumarhane sahipleri ile işbirliği yapılmak suretiyle kara paranın kumar kazancı olarak gösterilmesi veya bildirim limitinin üstündeki nakdin bir kerede yatırılması mümkün olabilir.³⁰

³⁰ Nevzat ERDAĞ, **Kayıt Dışı**, (İstanbul: Cinius Yayınları, 2007), s. 130.

3.4.2. Döviz Büroları

Birçok ülkede bulunan ve nakit ağırlıklı çalışan bu kurumlarda para değiştirilir. Bunun suiistimale açık yönleri bulunmaktadır:

A. Suç geliri ile eldeki paranın değiştirilmesi nedeniyle gelirin kaynağından bir ölçüde uzaklaştırılması sağlanabilir.

B. Küçük banknotlar büyüklere veya eldeki para birimleri diğer para birimlerine çevrilebilir. Böylece finanssal sisteme entegre edilmesi kolaylaşabilir.

C. Nakit karşılığında bazı parasal araçlar (seyahat çekleri, Euro çek, kişisel çek gibi) verebilmektedirler.

D. Ülkemizde söz konusu olmamakla birlikte kimi ülkelerde döviz büroları fon transfer edebilmektedirler.

E. Ciddi denetim ve muhasebe kayıt şartlarına tabi olmadıklarından bu durum önemli avantajlar sağlayabilir.

F. Döviz bürolarına sahip olmak bankaya sahip olmaktan çok daha kolaydır. Örneğin İngiltere’de bunun hemen hemen hiçbir prosedürü yoktur.

Döviz büroları suçlularla işbirliği yapabilir. Suçludan aldığı kara parayı kendi adına açtığı banka hesabına yatırmak ve buradan transfer etmek suretiyle aklama sürecine katkıda bulunabilir.³¹

3.4.3. Vergi Cennetleri (Off-Shore)

Vergi cennetleri, özellikle kıyı bankacılığı ve paravan şirketler (sheell companies) vasıtasıyla kara para aklamanın kolay olduğu ve kullanıldığı yerlerdir. Bu yerlerde, elde edilen gelirlerin tamamına veya bir kısmına düşük veya sıfır vergi uygulanmakta ve ticari gizlilik düzeyi sunulmaktadır. Vergi cenneti sayılan ülkeler dâhil birçok ülkede bu nitelikler genellikle bazı haklı sebeplere sahiptir.³²

Kapsamlı bir tanım yapmak gerekirse, off-shore; “Ülke dışından sağlanan fonların, ülke dışında veya koşullara göre ülke içinde kullandırılması, uluslararası devletsiz paraların fon fazlası bulunan merkezlerden fon açığı bulunan merkezlere transfer edilmesi gibi finansal hizmetler yürüten genellikle serbest bölgelerde kurulan merkezlerde faaliyet gösteren ve ülke içindeki bankacılık sisteminin tabi olduğu yasal düzenlemelerin kapsamı dışında tutularak, getirilen mali ve hukuksal avantajlar sayesinde cazip çalışma koşullarının sağlandığı bankacılık türüdür.”³³

³¹ Nevzat ERDAĞ, **Kayıt Dışı**, (İstanbul: Cinius Yayınları, 2007), s.130.

³² Sedat GÜNER, **Organize Suç Örgütleri Kara Para ve Aklanması**, (Ankara:Bilgi Kitabevi, 2003), s. 233.

³³ Mali Suçları Araştırma Kurulu, **Kara Para Genel Bilgi**, www.masak.gov.tr-[06.05.2008].

Kıyı bankaları özel bir banka olmayıp, temel olarak diğer bankalar gibi mevduat toplamakta, kredi vermekte ve güvene dayalı işlemler yapmaktadır.

Diğer bankalardan ayıran özellikleri;

- a. Kıyı bankaları buldukları ülkede geçerli olan para birimi dışındaki bir para birimi ile işlem yapar,
- b. Şart olmamakla birlikte esasen yerleşik olmayan kişiler ve kurumlarla işlem yapar,
- c. Genellikle yurtiçi finans piyasasının tabi olduğu yasaların sınırlamaların ve kontrollerin çoğundan muaftır,
- d. Çok sıkı biçimde sır saklama ilkesi uygulanmaktadır,
- e. Faiz oranlarının belirlenmesinde serbestlik söz konusudur,
- f. Belli bir likidite, dispoñibilite oranı uygulanmaması, munzam karşılık yatırılmaması söz konusudur,
- g. Dolaysız vergi olarak alınan gelir ve kurumlar vergisi kaldırılmakta veya çok düşük seviyelere çekilmektedir,
- h. Bankaların müşterilerine ödeyecekleri faizden veya interbank işlemlerinden doğacak faizlerden stopaj kesilmemekte, yurtiçi bankaların tabi olduğu kambiyo sınırlamalarına tabi tutulmamaktadır.³⁴

Kara para nasıl aklanıyor?

Para aklama bu ülkelerde mevcut finansal kuruluşlar (özellikle bankalar) veya paravan şirketler aracılığı ile olabilmektedir. Bankalar suçlular tarafından kurulabileceği gibi işbirlikçileri tarafından da kurulabilir. Merkezlerde kurulan bankalar ve paravan şirketlerin ortaklık yapıları hakkında bilgi edinilememektedir, dolayısıyla bunlar gerçek sahiplerinin bilinmediği şirketlerdir. Çünkü bu ülkelerde sıkı bir sır saklama yükümlülüğü olup mahkeme kararı veya hükümet izni olmadan, bilgi verenlere ağır cezalar verilebilmektedir.

Bir sınır ötesi banka, içinde bulunduğu ülkeden bankacılık işlemlerinin tümünü sürdürebilir ve bütün dünyaya kara para transfer edebilir. Ancak bu tür merkezler için ciddi sorumluluklar getiren düzenlemeler üzerinde çalışılmaktadır.

Böylece bu merkezlerin kara para aklamaya karşı mücadelede diğer ülkelerle işbirliği içinde olmasına çalışılacaktır. Bu yöndeki çalışmalar Mali Eylem Görev Grubu (FATF) içerisinde oluşturulan çalışma grubu ile işbirliği içinde olmayan ülkelere uygulanacak direktifler tespit edilmek suretiyle yürütülmektedir. Bu sayede bu ülkeler için de işbirliği yapmamaları halinde yaptırım uygulamasına gidilebilecektir.

³⁴ Mali Suçları Araştırma Kurulu, **Kara Para Genel Bilgi**, www.masak.gov.tr-[07.05.2008].

3.4.4. Nakit Para Kullanılan İşyerleri (Göstermelik Şirketler)

Göstermelik işyerleri kurularak, (ör: Benzin istasyonu, su istasyonu, simitçi, süpermarketler) bu işyerlerinde alışveriş az olmasına rağmen çok fazla yapılmış gibi hareket edilmektedir. Bunun nedeni ise bu gibi iş yerlerinin denetimlerinin yapılmasının oldukça zor olmasıdır. Yani ne kadar benzin, kaç simit satıldığını tespit etmek kolay değildir. Böylece yasa dışı yollardan elde edilen değerler bu işyerlerinden elde edilen gelirlerle karıştırılabilir.

Dünyada bu şekilde yöntem kullanarak yasa dışı yollardan elde ettikleri gelirleri aklayan birçok örnek gösterilebilir.

3.4.5. Sahte Fatura - Hayali İthalat - İhracat

Değeri çok düşük veya hiç olmayan bir mal ihraç edilmiş gibi gösterilir ve buna uygun olarak fatura düzenlenir. (Bu faturalar ya malın değerini oldukça yüksek gösteren yanıltıcı fatura veya tamamen aklanana tutara denk gelecek şekilde sahte fatura olabilir, ancak ikinci durumda tespit daha kolay olabileceğinden riski fazladır)

Örneğin; Gerçek değeri 100.000 YTL olan mal için 1.000.000 YTL karşılığı fatura düzenlenmek suretiyle 900.000 YTL ihracat geliriymiş gibi gösterilebilir ve aklanabilir. İhracın yapıldığı belirtilen ülkedeki firma, faaliyeti olan yasal bir firma, göstermelik bir firma veya paravan bir firma olabilir.

Benzer durum ithalat için de yapılabilir. Bu durumda da yurtdışından 5.000 Euro'ya alınan bir mal yurtiçinde aklamada kullanılan şirkete 400.000 Euro'ya satılabilir. Aradaki fark böylece aklanmış olur. Bu işlem yurtiçinde de yapılabilir.

3.4.6. Oto Finans Borç Yöntemi

Bu yöntemde off-shore merkezlerde mevcut finans kurumları vasıtasıyla, buralara ulaştırılan kara para sahibine kredi olarak geri dönmektedir. İşlemleri şu şekilde sıralayabiliriz:

a. Kara para aklayacak kişi off-shore merkezine gider ve kara parayı burada faaliyet gösteren A bankasına yatırır (daha sonra bu parayı bir başka ülkedeki B bankasına da aktarabilir).

b. Daha sonra kendi ülkesindeki C bankasına başvurarak A (veya B bankasındaki) hesabını teminat göstermek suretiyle kredi talebinde bulunur. C bankası bu krediyi kendisine verir.

c. Aklayıcı aldığı kredi ile istediği yatırımı yapar (Otel alabilir vs).

d. Kredisini C bankasına geri ödemez. C bankası da bu kişinin teminat gösterdiği A (veya B) bankasındaki parasını haciz eder ve yurda getirir.

e. Böylece bu kişinin kara parası otel veya bir başka yatırım şeklinde aklanmış olarak ortaya çıkmaktadır.³⁵

³⁵ Nevzat ERDAĞ, **Kayıt Dışı**, (İstanbul: Cinius Yayınları, 2007), s. 130.

3.4.7. Fonların Fiziken Ülke Dışına Kaçırılması

Bu yöntem kara paranın kazanıldığı ülkeden, bu ülkedeki sıkı düzenlemeler nedeniyle, fonların denetim eksikliği veya işbirliğine müsait kuruluşların olduğu kısaca kolaylıkla plase edilebileceği bir başka ülkeye fiziki olarak çıkarılması işlemidir. Off-shore merkezler bu tür paranın bu şekilde gidebileceği uygun yerlerdir.

Fiziken ülke dışına çıkarılan para halen nakit halindedir, ancak kaynağından bir ölçüde de olsa uzaklaşmıştır. Daha sonra gittiği ülkede yapılan bir dizi işlemle birkaç ülkeyi de dolaşarak ve aklanmış olarak ilk çıktığı ülkeye getirilebilir. Kara para fiziki olarak yurtdışına kara, hava veya deniz yoluyla çıkarılabilir.

İhracat yapılan kimi ülkelerdeki (Doğu Avrupa ülkeleri ve yeni bağımsızlığını kazanan Türk cumhuriyetleri gibi) bankacılık sistemlerinin yetersiz ve/veya çok fazla komisyonla çalışmalarının bir sonucudur. Gerçekten de bu ülkelerde bulunan bankalarca % 30'lara varan komisyon alındığı belirlenmiştir. Bununla birlikte ihracat geliri olarak beyan edilen ve sınırdan fiziki olarak getirilen tutarlara ait incelemelerin yapılması ve beyanların doğruluğunun araştırılması gereklidir.

Burada genel olarak değindiğimiz kara para aklama yöntemleri bunlarla sınırlı değildir ve gelişen teknoloji ve değişen koşullara göre yeni teknik ve yöntemler geliştirilmektedir. Bu yöntemler, aklama faaliyetinin gerçekleştirileceği ülkedeki inceleme ve denetimin az olduğu veya iz sürmenin zor ve imkânsız olduğu alanlarda yoğunlaşmaktadır. Kara para aklamanın dünyadaki gelişen yeni trendi, kullanıcıya geniş anonimlik imkânı sunan ve kimliğini belli etmeyen Internet bankacılığı ve elektronik paranın aklama faaliyetlerinde kullanılmasıdır.³⁶

3.4.8. Paravan ya da Hayali Şirketler

Bu şirketler herhangi bir ticaret veya imalat faaliyetinde bulunmayan ve genellikle sınır-ötesi merkezlerde kurulan şirketlerdir. Yukarıda belirtilen göstermelik şirketlerden farklıdır; göstermelik şirketlerde de aklama amacı olmakla birlikte yasal bir faaliyet ve bir işyeri söz konusudur. Oysa bu şirketler sadece kâğıt üzerinde vardır ve bunların kurulmasındaki amaç, ayırıştırma aşamasında fon transferlerinin bu şirketler üzerinden geçirilmesi suretiyle inceleme ve denetim anında iz sürmeyi zorlaştırmaktır. Sır saklama yükümlülükleri dolayısıyla ortaklarının dahi öğrenilmesinin mümkün olmadığı bu şirketleri diğerlerinden ayırmak güçtür. Birçok sınır-ötesi merkezde paravan şirket kurmak için birkaç yüz dolar yeterli olmaktadır.

³⁶ Nevzat ERDAĞ, **Kayıt Dışı**, (İstanbul: Cinius Yayınları, 2007), s. 131.

Kara para nasıl aklanıyor?

Kara para aklama işi yapanlar bu tipten birçok şirkete sahip olabilirler ve izleri daha fazla karışık hale getirmek için fonları bir şirketten diğerine aktarırlar. Bir paravan şirket maskeleyi artırmak için gerçekten yasal işlemlere de girişebilir. Şirketler arasında yapılan transferler sonucu;

a. Paravan şirket çok kârlı bir işletme gibi gösterilebilir. Böyle bir durumda kâğıt üzerinde görülen kârın yerine kasaya kara para konur. Bu paranın vergisi ödenir ve yasallaştırılmış olur.

b. Paravan şirket kâr oranı yüksek ya da düşük bir çok şirketi, gayrimenkulu veya değerli kağıdı satın alabilir. Bilinçli spekülasyonlarla, kâğıt üzerinde yapılan alım satımlarla bu yatırımlar değerlendirilmiş gözükmür ve yine vergisi de ödenmek suretiyle kara para aklanır. Kara para aklayan kişi aklanan ve yasallaşan paranın vergisini ödemeye her zaman hazırdır.³⁷

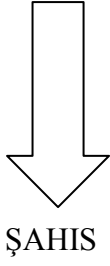
3.4.9. Şirinler Yöntemi

Dünyadaki bazı ülkelerde belirli miktarların üzerindeki nakit işlemlerin bildirilmesi zorunluluğu vardır. Bu uygulamanın olduğu ülkelerde de ülkeden ülkeye değişiklikler olmaktadır. Bildirim yükümlülüğünden kurtulmak için eldeki fon bu limite yakın tutarlara bölünür ve çok sayıda kişi tarafından çok sayıda bankaya veya aynı bankanın farklı şubelerine yatırılır.

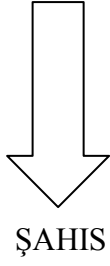
Örnek verecek olursak 10 kişi bir banka veya farklı şubelerine 5.000'er dolar yatırırsa, günde 50.000 dolar, 10 günde 500.000 dolar yatırılmış olur. Aynı işlem aynı kişiler tarafından bir başka bankaya da yapılırsa bunun anlamı 10 günde 1.000.000 dolarlık bir tutarın nakit bildirim zorunluluğu olmadan bankaya yatırılmış olur.

³⁷ Nevzat ERDAĞ, **Kayıt Dışı**, (İstanbul: Cinius Yayınları, 2007), s. 129.

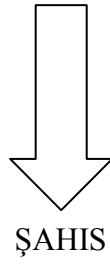
KARA PARA



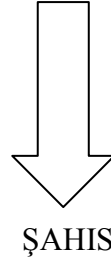
ŞAHIS



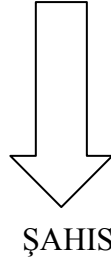
ŞAHIS



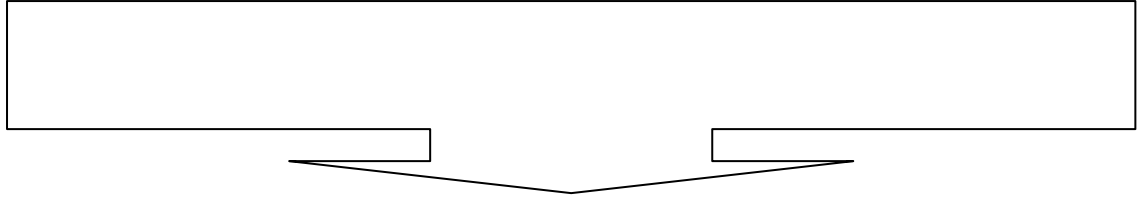
ŞAHIS



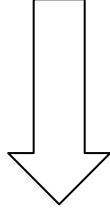
ŞAHIS



ŞAHIS



BANKA



AKLANMIŞ PARA

Şekil 4: Şirinler Yöntemi.

3.4.10. Parçalama Yöntemi

Büyük miktarlardaki yasa dışı yollardan elde edilmiş nakit parayı küçük miktarlara bölüp, bankaya yatırarak fazla sayıda kişiyi bulmak zordur. Böyle bir durumda insan sayısı yerine işlem sayısını arttırılabilir.

Bu yöntemi kullanmaktaki amaç yapılan işlemlerin bildirilmesini engellemek veya emare bırakmamak için kullanılmaktadır.

Bu yöntem ile şirinler yöntemi birbirine benzemektedir. Çünkü her ikisinde de yüksek tutarlar düşük miktarlara bölünmek suretiyle işleme tabi tutuluyor. Her ikisinde de amaç nakit işlem bildirimlerinden kurtulmak ve dikkat çekmemektir.

3.5. Kara Para Aklamanın Hukuki Boyutu

Uluslararası Metinlerde Kara Para Aklama

Uluslararası mücadele kapsamında hazırlanan sözleşme, direktif ve diğer çalışmalarda tanımlar incelendiğinde kara paranın aklamanın; suç kaynaklı gelirlerin suçla bağlantısını önlemek, söz konusu gelirlerin kaynağını gizlemek ve onların meşru bir faaliyetten elde edildiği izlenimi vermek amacıyla yapılan eylemler bütünü olduğu görülür.

3.5.1. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin R (80) 10 Sayılı Tavsiye Kararı

Avrupa Konseyi Uzmanlar Komitesi, 1977–1980 yılları arasında yaptığı çalışmalar sonucu “Suç Kaynaklı Paranın Saklanması ve Transferine Karşı Tedbirler Hakkındaki Tavsiye Kararını” Bakanlar Komitesinin 27 Haziran 1980 tarihli toplantısında kabul etmiştir.

Bu tavsiye kararı, kara paranın aklanmasının önlenmesine yönelik ilk uluslararası girişim olma özelliğini taşımaktadır.

Tavsiye kararında “Suç kaynaklı fonların bir ülkeden diğerine transferi ve ekonomik sisteme girerek aklanması sürecinin ciddi problemlere neden olduğu, başka suçların işlenmesini teşvik ettiği ve olayın ulusal ve uluslararası düzeyde yayılmasına neden olduğu” ifadelerine yer verilmiştir.

Bankacılık sisteminin kara paranın aklanmasının önlenmesinde önemli rol oynayabileceği ve bunun için bankalarca hesap açılması, kasa kiralınması, büyük miktarlarda nakit işlemi yapılması gibi işlemler de, kimlik bilgilerinin tespit edilmesi, şüpheli kişilerle işlem yapılmaması, ceza gerektiren suçlarda kullanıldığı tespit edilen ve seri numaraları bilinen banknotlara dikkat edilmesi ve diğer kurumlarla işbirliği yapılması gibi tavsiyelerde bulunulmuştur. Bu kararların bağlayıcılığı yoktur. Ancak uluslararası alanda ilk girişim olması nedeniyle önem arz etmektedir.

3.5.2. Basel Komitesi İlkeler Bildirisi

Söz konusu Bildiri Aralık 1988’de yayınlanmıştır. Bildiri ile bankacılık sistemi yoluyla kara paranın aklanmasını önlemek amacıyla mali kurumların benimsemesi gereken temel politika ve uygulamalar belirlenmiştir. Kara paranın aklanmasının önlenmesi için belirlenen temel ilkeler şöyledir;

- Müşterilerin gerçek kimliklerini tespit etmeye yönelik olarak gereken tüm tedbirleri almak,
- Kimlik bilgilerinin kanıtlanamaması halinde büyük hacimli işlemlerin yapılmaması,
- Sır saklama yükümlülüklerine ilişkin düzenlemelerin imkân verdiği ölçüde inceleme yapan yetkililerle işbirliğine gidilmesi,
- Bankaların bu ilkelere uygun politikalar belirlemeleri ve personele konuya ilişkin eğitiminin verilmesi,

3.5.3. Mali Eylem Görev Grubu (FATF)

ABD, Japonya, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve Kanada'dan oluşan gelişmiş yedi ülke tarafından Temmuz 1989'da Paris'te yapılan ekonomik toplantıda, yasadışı uyuşturucu ticareti ile bağlantılı mali sorunların ele alınması ve kara para aklama ile mücadeleye yönelik mevzuatların standardizasyonu ile üye ülkeler arasında sürekli bilgi değişiminin tesis edilmesi amacıyla Mali Eylem Görev Grubu (Financial Action Task Force) kurulmasına karar verilmiştir.

FATF'a Türkiye'de dahil olmak üzere 28 ülke üyedir. FATF tarafından yapılan çalışmalar sonucunda kara paranın aklanması ile ilgili olarak 40 adet tavsiye kararı belirlenmiş olup beş ana başlık halinde toplanmıştır.

- a.AML/CTF Metodolojisi
- b.FATF 40 Tavsiye (Revize 2003)
- c.FATF Ek 9 Tavsiye
- d.Genişletilen FATF-XIII Hükümleri
- e.FATF NCCT 25 Kriteri

3.5.4. BM- Viyana Konvansiyonu

Türkiye tarafından 20 Aralık 1988 tarihinde imzalanan ve 22 Kasım 1995 tarihli 4136 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı BM Sözleşmesi (Viyana Konvansiyonu), milletlerarası ceza hukuku alanında şimdiye kadar benimsenen en detaylı ve kapsamlı belgelerden biri olup, tüm dünyada konu ile ilgili ulusal kanun ve uygulama tekniklerini uyumlaştırmayı hedefleyen bir belge niteliğindedir.

Viyana Sözleşmesi esas itibariyle uyuşturucu ve psikotrop maddeler üzerine yoğunlaşmış olup kara paraya kaynak teşkil eden öncül suçların kapsamı da bu maddelere ilişkin suçlarla sınırlı tutulmuştur.³⁸

³⁸ Nevzat ERDAĞ, **Kayıt Dışı**, (İstanbul: Cinius Yayınları, 2007), s.163.

Sözleşmenin 3'üncü maddesinin (b) fıkrasında kara paranın aklanması suçu şu şekilde tanımlanmıştır: "Bir mamelekin Konvansiyonda belirtilen uyuşturucu ile ilgili suçlardan veya bu suçlara iştiraktan kaynaklandığını bilerek, mamelekin gayri meşru kaynağının gizlenmesi veya olduğundan değişik gösterilmesi veya böyle bir suçun işlenmesine karışmış bir kişinin eylemlerinin yasal sonuçlarından kaçmasına yardımcı olmak maksadıyla, bu mamelekin başka bir mameleke dönüştürülmesi ve devredilmesi, uyuşturucu nitelikli suçların birinden veya bunlara iştiraktan kaynaklandığını bilerek mal varlığının gerçek niteliğinin, kaynağının, bulunduğu yerin, yararlanma hakkının, hareketlerinin ve üzerindeki hakların kime ait olduğunun gizlenmesi veya olduğundan değişik gösterilmesi."

3.5.5. Strazburg Konvansiyonu

8 Kasım 1990 tarihinde imzaya açılan, Türkiye tarafından 27 Eylül 2001 tarihinde imzalanan ve 16 Haziran 2004 tarihli ve 5191 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Suç Kaynaklı Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Zaptı ve Müsaderesi Hakkında Avrupa Sözleşmesi (Strazburg Konvansiyonu), Viyana Konvansiyonundan farklı olarak öncül suçları sadece uyuşturucu ticaretinden elde edilen gelirle sınırlandırmayıp, önemli miktarda kazanç sağlayan diğer ağır suçları da kapsamına almasıyla dikkat çekmektedir.

Sözleşmeye göre kara paranın kaynağını oluşturan öncül suç, işlenmesi sonucu kazanç elde edilen herhangi bir suçtur. Ancak yine sözleşmenin 40. maddesine göre taraf devletler tüm suçları öncül suç olarak kabul etmek yerine kendilerinin belirlediği suçları öncül suç olarak kabul edebilirler.

Sözleşmenin 6'ncı maddesinde kara para aklama suçu şu şekilde tanımlanmıştır:

a- Bir mal varlığının suçtan doğan gelir olduğunu bilerek, bunun yasadışı kaynağını gizlemek veya değiştirmek veya öncül suçun işlenmesine karışan birinin eylemlerinin hukuki sonuçlarından kurtulmasına yardım etmek maksadıyla mal varlığının değiştirilmesi veya nakledilmesi,

b- Herhangi bir mal varlığının suçtan kaynaklandığını bilerek, gerçek niteliğini, kaynağını, yerini, durumunu, hareketini, bu mal varlığıyla ilgili hakları ve sahipliğini gizlemek veya değiştirmek.

c- Her taraf devletin kendi anayasal prensiplerine ve hukuk sisteminin temel esaslarına bağlı olmak kaydıyla alındığı tarihte, bir mal varlığının suçtan hasıl olduğunu bilerek, böyle bir mal varlığının iktisabı, bulundurulması ve kullanılması,

d- Bu maddeye göre tespit olunan suçların herhangi birinin işlenmesine iştirak, katılma veya işlenmesi için teşekkül kurma, teşebbüs veya yardım etmek, kolaylaştırmak ve tavsiyede bulunmak."

3.5.6. Avrupa Birliği 91/308/ EEC Direktifleri

10 Haziran 1991 tarihli Mali Sistemin Kara Paranın Aklanması Amacıyla Kullanılmasının Önlenmesi Hakkında Konsey Direktifi, üye ülkelerin kara paranın aklanmasının yasaklanması için gerekli düzenlemeleri yapması konusunda hazırlanmış olup, kara para aklama ile mücadele sistemini ana hatlarıyla ortaya koyan müşterini tanı, kimlik tespiti, kayıtların saklanması, şüpheli işlem bildirimini gibi temel ilke ve yöntemleri ortaya koyan önemli bir uluslararası belge niteliğindedir.

Direktif, kara paranın aklanması fiilinin öncül suçu olarak uyuşturucu suçlarını kapsamına almış, ancak Direktifin amaçları doğrultusunda üye devletlerce belirlenecek diğer suçların da öncül suç olarak belirlenebileceği yolunu da açık tutmuştur.

91/308 sayılı Direktifte değişiklikleri öngören 2001/97 sayılı Direktif, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği tarafından 4 Aralık 2001 tarihinde kabul edilmiştir. Öncül suçlar, yükümlü grupları, şüpheli işlem bildirimini ve kimlik tespitine ilişkin değişiklikler öngörülen Direktifte kara para aklama için 91/308 sayılı Direktifteki tanıma paralel tanım yapılmıştır.

Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi tarafından 26 Ekim 2005 de kabul edilen ve 25 Kasım 2005 tarihinde Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde yayınlanan Finansal Sistemin Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı Amacıyla Kullanılmasının Önlenmesine Dair Direktif yukarıda belirtilen Direktifleri yürürlükten kaldırmıştır.

2005/60 sayılı AB Direktifinde, kasıtlı olarak işlenen aşağıdaki fiiller kara para aklama olarak kabul edilmiştir:

(a) Malvarlığının, suç fiilinden veya bu suç fiiline katılmak suretiyle elde edildiğini bilerek, yasadışı kaynağını saklamak ya da gizlemek veya bu suç fiiline karışmış olan herhangi bir şahsa işlediği fiilin yasal sonuçlarından kaçınması için yardım etmek amacıyla dönüştürülmesi ya da transfer edilmesi;

(b) Malvarlığının, suç fiilinden veya bu suç fiiline katılmak suretiyle elde edildiğini bilerek, gerçek mahiyetinin, kaynağının, yerinin, ne şekilde tasarruf edildiğinin, hangi hareketlere tabi tutulduğunun, üzerindeki hakların ve kimin mülkiyetinde olduğunun gizlenmesi ya da saklanması;

(c) Malvarlığının, suç fiilinden veya bu suç fiiline katılmak suretiyle elde edildiğini bilerek, alındığı tarihte iktisap edilmesi, mülk edilmesi ya da kullanılması;

(d) Yukarıda söz konusu edilen fiillerin herhangi birinin işlenmesine katılma, işlenmesine yardım etme, işlenmesine teşebbüs etme, yardım etme, yataklık etme, kolaylık sağlama ve planlanmasına katkıda bulunma.

Direktifte suç fiilinin kapsamı ağır suçlara dayalı olarak çok geniş tutulmuştur.³⁹

³⁹ Nevzat ERDAĞ, **Kayıt Dışı**, (İstanbul: Cinius Yayınları, 2007),s. 165.

3.5.7. Palermo Konvansiyonu

Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, organize suçlarla mücadelede ilk uluslararası düzenlemedir. 15 Kasım 2000'de BM Genel Kurulu tarafından kabul edilmiş, 12-15 Aralık 2000 tarihinde de Palermo'da imzaya açılmıştır. Türkiye Sözleşmeyi 30 Ocak 2003 tarih ve 4800 sayılı Kanun ile kabul etmiştir.

Kara para aklama suçu Sözleşmenin 6'ncı maddesinde düzenlenmiştir: Madde 6/1: Her Taraf Devlet kendi iç hukukunun temel ilkelerine uygun biçimde, aşağıda belirtilen eylemleri, kasten işlendiği takdirde, suç haline getirmek üzere yasal ve diğer gerekli önlemleri alacaktır.

(a) (i) Suç geliri olduğu bilinen malvarlığının yasadışı kaynağını gizlemek veya olduğundan değişik göstermek veya öncül suçun işlenmesine karışmış olan herhangi bir kişiye işlediği suçun yasal sonuçlarından kaçınmasına yardım etmek amacıyla dönüştürülmesi veya devredilmesi;

(ii) Bir malvarlığının suç geliri olduğunu bilerek; gerçek niteliğinin, kaynağının, yerinin, kullanımının, hareketlerinin veya mülkiyetinin veya malvarlığına ilişkin hakların gizlenmesi veya olduğundan değişik gösterilmesi.

(b) Kendi hukuk sisteminin temel kavramlarına tabi olarak:

(i) Tesellüm anında bu tür bir malın suç geliri olduğunu bilerek malın edinilmesi, bulundurulması veya kullanılması.

(ii) Bu maddede belirtilen suçlardan herhangi birini işlemeye veya teşebbüse örgütlü olarak veya suç işleme konusunda anlaşarak yardım, yataklık, kolaylaştırmak ve yol göstermek suretiyle katılmak.

3.5.8. Terörizmin Finansmanı ve Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması, Aranması, Elkonması ve Müsaderesi Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi

Strazburg Konvansiyonu, uluslararası gelişmeler doğrultusunda yeniden gözden geçirilerek güncellenmiş ve bu kapsamda hazırlanan Terörizmin Finansmanı ve Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması, Aranması, Elkonması ve Müsaderesi Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi 16 Mayıs 2005 tarihinde imzaya açılmıştır. Aklama suçu Sözleşmenin 9'uncu maddesinde tanımlanmış olup Strazburg Konvansiyonunun 6'ncı maddesinde yapılan aklama suçu tanımı aynen muhafaza edilmiştir.

Yine Sözleşmenin 9'uncu maddesine göre Taraf Devletler öncül suçların belirlenmesinde eşik yaklaşımını (üst sınırı 1 yıldan fazla hapis cezası gerektiren suçlar ya da yasal sistemlerinde asgari ceza miktarı usulünü benimseyen ülkeler için alt sınırı altı aydan fazla hapis cezasını gerektiren suçlar) ya da listeleme yöntemini benimseyebilecekler ya da hukuk sistemlerindeki ağır suçları kapsama alabileceklerdir.

Her üç yöntemde de Sözleşme ekinde yer alan suç filleri kapsamaludur. Sözleşmenin 9 ve 53 üncü maddeleri uyarınca hangi yöntemin benimsendiğinin imza, onay veya katılma aşamalarında bir deklarasyonla Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği'ne bildirilmesi öngörülmüştür. Türkiye Sözleşmeyi 28 Mart 2007 tarihinde imzalamıştır.

Söz konusu tanımlar incelendiğinde Viyana Konvansiyonunda uyuşturucu kaçakçılığı ile ilgili suçlardan, diğer metinlerde ise bu suçun yanı sıra ülkelere belirlenen diğer suçlardan kaynaklanan gelirlerin gizlenmesinin, suç ile gelir arasındaki irtibatın kesilmesinin, suç kaynaklı gelirleri bir takım işlemlere tabi tutulmasının aklama suçu olarak tanımlandığı görülür. Söz konusu suç hem öncül suçu işleyenlerce hem de öncül suçla bağlantısı olmayan üçüncü kişilerce işlenebilir.

3.5.9. KKTC'de Kara Para ile İlgili Yasal Düzenlemeler

KKTC'de, 14 Ocak 2008 tarihinde, 4/2008 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Yasası adı altında kara para ile mücadele ile ilgili bir kanun yürürlüğe girmiştir.

Yasaya göre, bir yıl veya daha fazla hapis cezası gerektiren bir suçtan kaynaklanan mal varlığını yurt dışına çıkararak, yurt içine getiren, tasarrufunda bulunduran veya gayrimeşru kaynağını gizlemek ve meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak amacıyla, çeşitli işlemlere tabi tutan veya iştirak eden herhangi bir kişi suç gelirini aklama suçunu işlemiş olur.

Yine yasaya göre, şüpheli durumları bildirmeye yükümlü olan şahıslar ise, resmi yetkililer, bankalar, kooperatif kuruluşları, finans şirketleri, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, kumarhaneler, sermaye piyasası aracı kurumları ve portföy yönetim şirketleri, yatırım fonu yöneticileri, kıymetli maden, taş veya mücevherlerin alım satımını yapanlar, döviz büroları, ticaret amacıyla gayrimenkul alan, satan ve buna aracılık edenler, talih oyunları işletmeciliği yapanlar, piyangolar idaresi, muhasip ve/veya murakıplar, sigorta şirketleri ve sigorta acenteleri, posta ve kargo şirketleri, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti yapanlar, oto galeriler ve avukatlar ve/veya avukatlık büroları olarak belirlenmiştir.

Yükümlüler, nakdi para limitini aşan nakit işlemlerin (10.000 Euro) kimlerin nam ve hesabına yapıldığını gösteren listeleri bildirmek zorundadır.⁴⁰

⁴⁰ KKTC Yasaları, **Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Yasası** - [29.04.2008].

4/2008 sayılı yasa ile Suç Gelirlerinin Aklanmasını Önleme Kurulu oluşturularak şüpheli durumlar araştırılır.

Bu Kurulda;

- a.Bakanlık Müsteşarı,
- b.Para, Kambiyo ve İnkişaf Sandığı İşleri Dairesinin Müdürü,
- c.Gümrük ve Rüsumat Dairesi temsilcisi,
- ç.Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası temsilcisi,
- d.Polis Genel Müdürlüğü temsilcisi,

Yer almaktadır.

Bakanlık Müsteşarı, Kurulun Başkanıdır.⁴¹

Ayda bir kere toplanan bu kurul incelendiği zaman sadece iki üyenin hükümetten özerk olarak görev yaptığı görülmektedir. İşte böyle bir kurulun ülke ekonomisi içerisinde kara para aklama suçunun var olduğunu söylemesi çok zor bir durumdur.

Sadece TC'deki MASAK (Mali Suçları Araştırma Kurulu) ile resmi olarak işbirliği olan Suç Gelirlerinin Aklanmasını Önleme Kurulu'nun, bunun yanında gayri resmi olarak ABD,Fransa ve İngiltere ile de işbirliği içindedir.

Bu kurulun daha özerk üyelerden oluşması daha şeffaf bir kurul olması için en önemli adım olacağı değerlendirilmektedir.

Türkiye'de 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama başlıklı 282'nci maddesi aklama suçunu düzenlenmiştir.

Maddeye göre ;

- (1) Alt sınırı bir yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini, yurt dışına çıkaran veya bunların gayri meşru kaynağını gizlemek ve meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tabi tutan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır,
- (2) Bu suçun, kamu görevlisi tarafından veya belli bir meslek sahibi kişi tarafından bu mesleğin icrası sırasında işlenmesi hâlinde, verilecek hapis cezası yarı oranında artırılır,
- (3) Bu suçun, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, verilecek ceza bir kat artırılır,
- (4) Bu suçun işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerinehükmolunur,
- (5) Bu suç nedeniyle kovuşturma başlamadan önce suç konusu malvarlığı değerlerinin ele geçirilmesini sağlayan veya bulunduğu yeri yetkili makamlara haber vererek ele geçirilmesini kolaylaştıran kişi hakkında bu maddede tanımlanan suç nedeniyle cezaya hükmolunmaz.

⁴¹ KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-Polis Meslek Dersleri Kitabı-Polis Okulu Yayınları No:61(Yeniceköy- 2002), s.504.

Türkiye’de kara paranın aklanmasıyla ilgili çalışmalarda önemli yer tutan kanunlar ve yönetmelikler **Ek-1**’de gösterilmektedir.⁴²

Türkiye kara paranın aklanmasıyla ilgili olarak değişik ülkeler ile ikili ve çok taraflı anlaşmalar yapmıştır. Anlaşma yaptığı bazı ülkelere örnek verecek olursak Slovenya, Almanya, Polonya, Yunanistan, İtalya, Bulgaristan, Romanya, KKTC vs.dir.

Avrupa Birliği’nin bugüne kadar kara para ile mücadelede aldığı bazı kararlar **Ek-2**’de, yine aynı şekilde Avrupa Konseyinin kara para suçları ile ilgili aldığı önlemlerinden bazıları ise **Ek-3**’de gösterilmektedir.

Kara para aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele alanında faaliyet gösteren Mali Eylem Görev Gücü (FATF)’ın 16 Ekim 2008 tarihinde Brezilya’nın Rio de Janeiro kentindeki son toplantısında, KKTC’de bu alanda yapılan çalışmaları olumlu bularak ülkeyi kara para aklanmış yer konumundan çıkarmıştır.⁴³

KKTC’nin kara para aklanmış yer konumundan çıkarılmasının en önemli etkilerinden biri olan yasa değişikliğinin yanı sıra bu yasaya atfen kurulan Suç Gelirlerinin Aklanması Önleme Kurulu’nun yaptığı çalışmalar ve yurtdışı bağlantıları ile ülke içerisinde dönen paranın kontrol altına alınmasında tüm bu alanda faaliyet gösteren kurum, kuruluş ve şahısların yükümlülük altına alınması ve cezai müeyyide uygulanması olarak değerlendirilmektedir.

⁴² Ramazan AKTAŞ-TC-Emniyet Genel Müdürlüğü- İstihbarat Daire Başkanlığı-ORSİS (Organize Suçla İstihbarat) Konulu Panel (04 Mart 2005).

⁴³ “KKTC, Kara Para Aklama Yeri Listesinden Çıkarıldı”, **Vatan Gazetesi**, 23 Ekim 2008, s.2.

3.6. KKTC’de Kara Paranın Varlığına İlişkin Göstergeler

Kara para, bir ülkedeki para denetim mekanizmalarının tam olarak çalışmadığı veya göz yumulduğu yerlerde ortaya çıkmaktadır. İşte KKTC’de bahsettiğimiz gibi denetimin zayıf olduğu bir devlet olmasından dolayı kara para aklayıcılar için gözde bir mekandır.

Bu gözde mekanda ise kara para aklamak için kullanılacak çalışma alanlarının yüksek miktarda paraların döndüğü ve hiçbir denetimin olmadığı kumarhaneler, uyuşturucu satışı yapan şahıslar ve kadın ticaretinin yapıldığı yerlerdir.

3.6.1. KKTC’deki Kumarhaneler

KKTC’de kara para aklama merkezi gibi gösterilen toplam 30 kumarhanenin ülke genelindeki mevcut durumlarını incelediğimiz zaman aşağıdaki gibi bir sonuç çıkmaktadır.⁴⁴

TABLO 1 : Lefkoşa Bölgesindeki Kumarhanelerin Dağılımı

LEFKOŞA	
İSİM	DURUMU
ROYAL CITY CASİNO	FAAL
SARAY CASİNO	FAAL
GRAND CASİNO	FAAL

Kaynak: KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-Muhaceret Bölüm Müdürlüğü–2008

TABLO 2 : Gazimağusa Bölgesindeki Kumarhanelerin Dağılımı

GAZİMAĞUSA	
İSİM	DURUMU
DEE EUROPEAN CASİNO	FAAL
PALM BEACH CASİNO	FAAL
SALAMİS CASİNO	FAAL

Kaynak: KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-Muhaceret Bölüm Müdürlüğü–2008

⁴⁴ KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-Muhaceret Bölüm Müdürlüğü–2008

TABLO 3 : Girne Bölgesindeki Kumarhanelerin Dağılımı

GİRNE	
İSİM	DURUMU
ACAPULCO CASİNO	FAAL
CELEBRİTY CASİNO	FAAL
DOMES CASİNO	FAAL
GALAXY CASİNO	FAAL
JASMİNE COURT CASİNO	FAAL
LİMAN CASİNO	FAAL
MERİT CRİSTAL CASİNO	FAAL
ROCK CASİNO	FAAL
SONCİNO CASİNO	FAAL
THE COLONY CASİNO	FAAL
VİVA CASİNO	FAAL
ZEUS CASİNO	FAAL
MERCURE CASİNO	FAAL
DENİZ KIZI CASİNO	FAAL DEĞİL
GRAND RUBY CASİNO	FAAL DEĞİL
RAMSES CASİNO	FAAL DEĞİL
MALPAS CASİNO	FAAL
GREEN ZODİAC CASİNO	FAAL
SAVOY CASİNO	FAAL
OLİVE TREE CASİNO	FAAL
MAGIC ISLAND CASİNO	FAAL DEĞİL
STAR CASİNO	FAAL DEĞİL

Kaynak: KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-Muhaceret Bölüm Müdürlüğü-2008

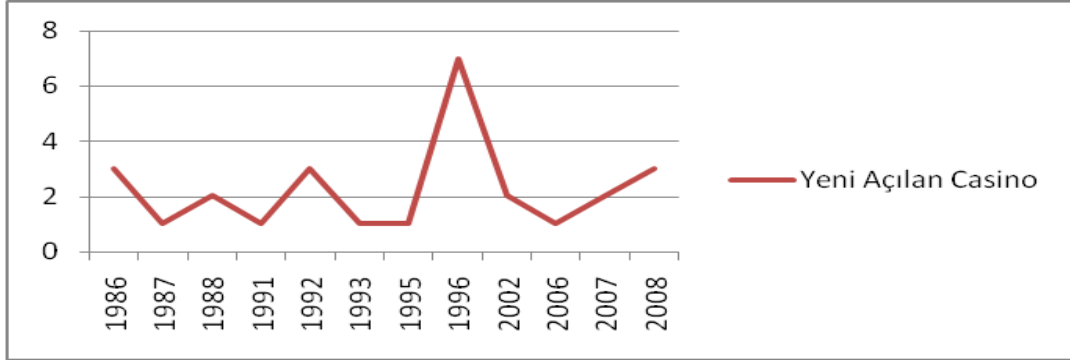
TABLO 4 : İskele Bölgesindeki Kumarhanelerin Dağılımı

İSKELE	
İSİM	DURUMU
CYPRUS GARDEN CASİNO	FAAL DEĞİL
KAYA ARTEMİS CASİNO	FAAL

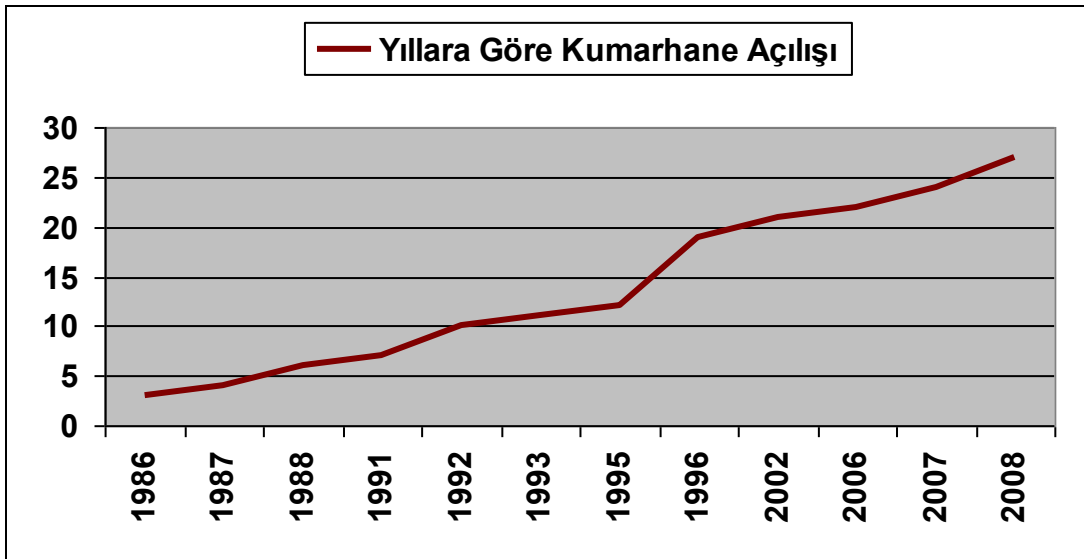
Kaynak: KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-Muhaceret Bölüm Müdürlüğü-2008

Yukarıdaki tablolar incelendiğinde Girne Bölgesinin kumarhane açısından en yoğun bölge olduğu görülmektedir. KKTC'deki otel sayısı, turistik olan bu bölgede daha fazla olduğundan kumarhaneler de bu bölgede yoğunlaşmıştır.

Kumarhanelerin Yıllara Göre Açılış Sayı ve Tarihleri:



Şekil 5: Kumarhanelerin Yıllara Göre Açılış Sayıları
Kaynak: KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-Adli Polis Müdürlüğü-2008



Şekil 6: Kumarhanelerin Yıllara Göre Sayısal Gelişimi⁴⁵
Kaynak: KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-Adli Polis Müdürlüğü-2008

Şekil 6'dan da anlaşılacağı gibi 2000'li yıllar içerisinde açılan kumarhane sayısı artmıştır. Bu durum bize kara paranın da aynı yıllar içerisinde artarak KKTC'ye giriş yaptığını göstermektedir. Çünkü bu yıllarda kumarhaneler veya kara para ile ilgili gerçek manada herhangi bir yasal düzenleme bulunmaktaydı. Ancak son yıllarda kara para konusu gündeme gelmeye başlayınca, kara para ile ilgili yasal düzenlemelere hız verilmiştir. Bu düzenlemeler ile ileride de yapılması tasarlanan çalışmalarla kara paranın kontrol altına alınacağı değerlendirilmektedir.

⁴⁵ KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-Adli Polis Müdürlüğü-2008

Kumarhanelerin devlete ödedikleri vergilerle ilgili olarak yapılan araştırmada, KKTC – Bakanlar Kurulunun 03.12.2008 tarihli S(K-II)2454-2008 sayılı kararından önce her kumarhanenin 5 adet canlı oyun masası ve 50 adet oyun makinesi dahil Sabit İmtiyaz Ücretinin 180.000 Euro olduğu ve her fazla oyun masası için 2.000 Euro ve her fazla oyun makinesi için 250 Euro ödemeleri gerektiği bunun yanında Toplam Ödenecek İmtiyaz Bedelinin %5'nin İşletmeci Bedeli ile Toplam İşletmecilik Bedelinin %0.5'nin Damga Pulu olarak ödenmesi gerekir iken, Bakanlar Kurulunun bu aldığı karar sonrası her kumarhanenin 10 adet canlı oyun masası ve 100 adet oyun makinesi dahil Sabit İmtiyaz Ücretinin 300.000 Euro olduğu ve her fazla oyun masası için 2.350 Euro ve her fazla oyun makinesi için 500 Euro ödemeleri gerektiği bunun yanında Toplam Ödenecek İmtiyaz Bedelinin %5'nin İşletmeci Bedeli ile Toplam İşletmecilik Bedelinin %0.5'nin Damga Pulu olarak ödeneceği kararı alınmıştır.

Yukarıda bahsettiğimiz imtiyaz vergilerinden dolayı kumarhanelerin yıllık ciroları ile ilgili bilgiye ulaşmanın imkansız olduğu gözler önüne serilmektedir.

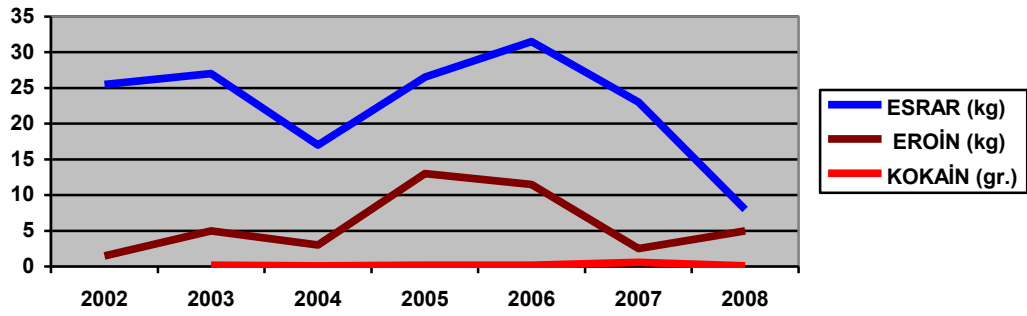
2007 yılı içerisinde KKTC'nin topladığı Toplam Vergi Gelirlerinin 970.642.897 YTL olduğu gözönünde tutulursa, kumarhanelerin aynı yıl içinde ödedikleri toplam İmtiyaz Vergisinin yaklaşık 8.000.000 YTL olduğundan, kumarhanelerin Toplam Vergi Gelirlerinin yaklaşık % 8 gibi büyük bir rakamı ödedikleri ortaya çıkmaktadır.

2007 yılı içerisinde KKTC'nin Toplam Bütçe Gelirlerinin 1.816.551.141 YTL olduğu gözönünde tutulursa, kumarhanelerin aynı yıl içinde ödedikleri toplam İmtiyaz Vergisinin yaklaşık 8.000.000 YTL olduğundan, kumarhanelerin Toplam Bütçe Gelirlerinde de önemli bir yer tuttuğu görölmektedir.

Yine aynı şekilde KKTC'nin 2007 yılı Toplam İşgücünün 99.149 olduğu gözönüne alınırsa, kumarhanelerin aynı yıl için belirttikleri personel sayısı 2.098 olduğundan, kumarhanelerin Toplam İşgücü içerisinde sadece % 2 gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır.

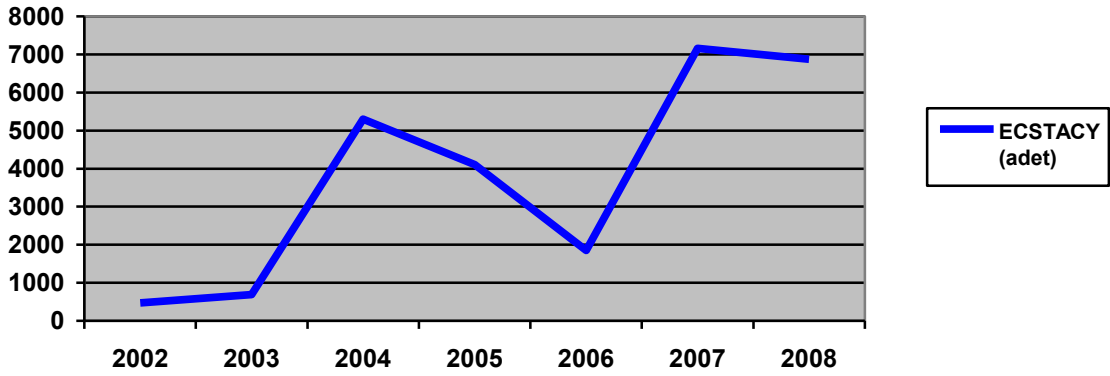
3.6.2. KKTC’de Polis Tarafından Ele Geçirilen Uyuşturucu

Kara para ile direkt bağlantısı bulunan uyuşturucunun, KKTC sınırları içerisinde 2002 yılından itibaren ele geçirilmesi ile ilgili yapılan araştırma sonucu aşağıdaki gibi çıkmaktadır.⁴⁶



Şekil 7: Ele Geçirilen Esrar, Eroin ve Kokain Miktarları

Kaynak: KKTC-Polis Genel Müdürlüğü- Narkotik ve Kaçakçılığı Önleme Müdürlüğü-2008



Şekil 8: Ele Geçirilen Ecstasy Miktarları

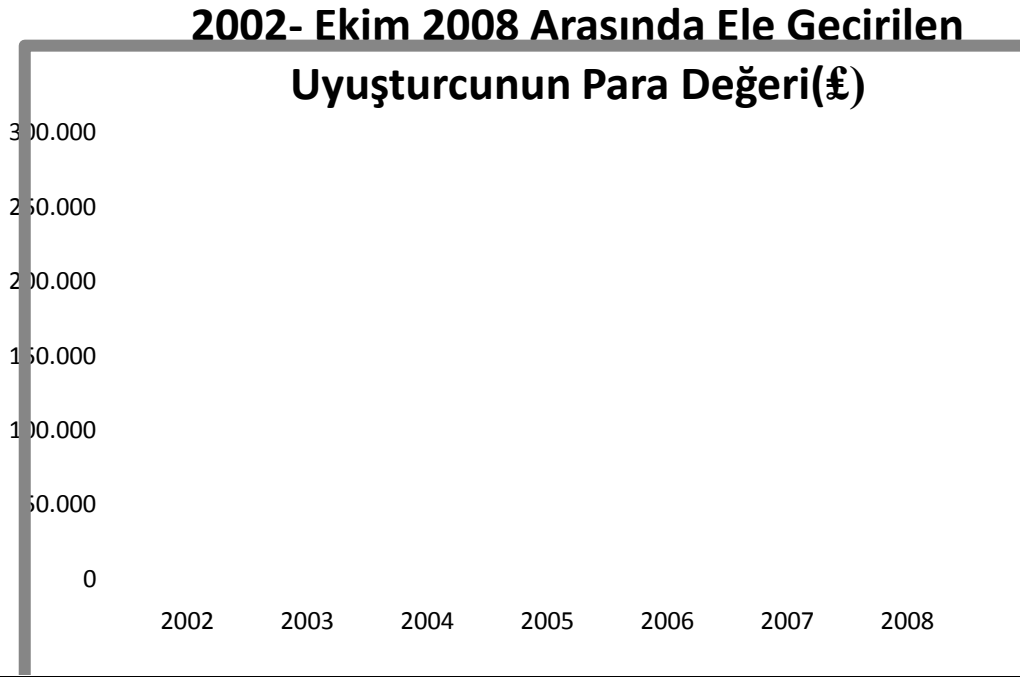
Kaynak: KKTC-Polis Genel Müdürlüğü- Narkotik ve Kaçakçılığı Önleme Müdürlüğü-2008

⁴⁶ KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-Narkotik ve Kaçakçılığı Önleme Müdürlüğü-2008

Şekil 7 ve 8'den de anlaşılacağı gibi yakalanan uyuşturucu miktarları seneden seneye değişiklikler göstermektedir. Bunun nedeni de transit bir ülke konumunda bulunan KKTC'nin, bölge ülkelerin narkotik birimlerinin çalışmaları ve uyuşturucu güzergahlarının değişimi ile direk bağlantısı olarak ortaya çıkmaktadır.

Uyuşturucu türlerinin dünya piyasalarındaki yaklaşık değerleri ise;⁴⁷

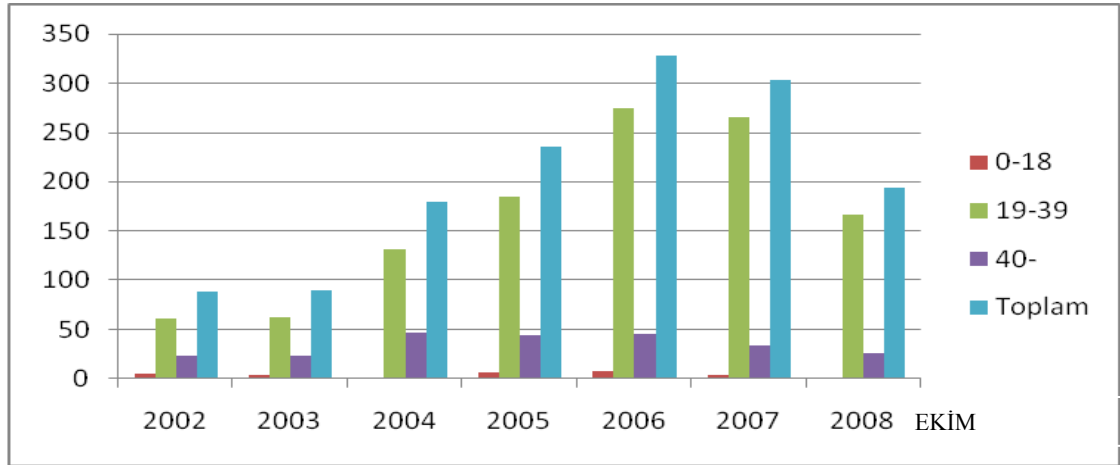
- 1.Eroin : 10.000 Stg - Kilo
- 2.Esrar : 2.000 Stg - Kilo
- 3.Kokain : 100 Stg – Gram
- 4.Hap : 10 Stg – Tane'dir.



Şekil 9: 2002-Ekim 2008 Arasında Ele Geçirilen Uyuşturucu Miktarı.

Kaynak: KKTC-Polis Genel Müdürlüğü- Narkotik ve Kaçakçılığı Önleme Müdürlüğü-2008

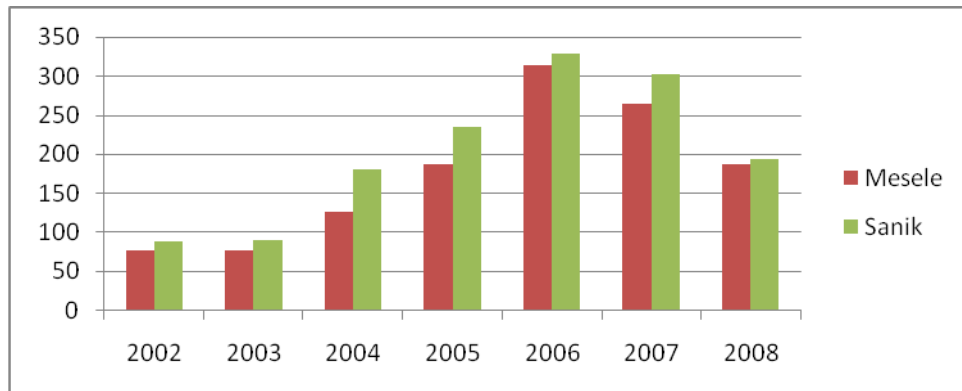
⁴⁷ KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-**Narkotik ve Kaçakçılığı Önleme Müdürlüğü**-2008



Şekil 10: 2002-Ekim 2008 Arasında Uyuşturucu Sanıklarının Yaş Dağılımı.⁴⁸
Kaynak: KKTC-Polis Genel Müdürlüğü- Narkotik ve Kaçakçılığı Önleme Müdürlüğü-2008

Şekil 9'dan da anlaşılacağı gibi her geçen sene ele geçirilen uyuşturucu miktarında parasal bazda artış gözlemlenmekte olup aynı oranda Şekil 10'da da görüldüğü gibi uyuşturucu suçları ile ilgili olarak yakalanan şahısların sayı bakımından da artış gösterdiği görülmektedir.

Şekil 10'da aynı zamanda genç suçlu sayısının gün geçtikçe arttığı ve uyuşturucu suçlarından (İçici ve Satıcı) yakalanan toplam sanık sayısının büyük bir çoğunluğunun 19-39 yaş arasına olduğu görülmektedir.



Şekil 11: 2002-Ekim 2008 Arasında Uyuşturucu Suçlarında Mesele-Sanık İlişkisi.⁴⁹
Kaynak: KKTC-Polis Genel Müdürlüğü- Narkotik ve Kaçakçılığı Önleme Müdürlüğü-2008

⁴⁸ KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-Narkotik ve Kaçakçılığı Önleme Müdürlüğü-2008

⁴⁹ KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-Narkotik ve Kaçakçılığı Önleme Müdürlüğü-2008

KKTC’de son yıllarda yakalanan uyuşturucu miktarları incelendiği zaman, kara para ile bağlantısı bulunan bu yasa dışı faaliyetin giderek arttığı gözlemlenmektedir.

Dünyada uyuşturucu suçlarından elde edilen gelirin yaklaşık olarak bir senede 200 Milyar ABD Doları olduğu tahmin edilmektedir.⁵⁰

İşte bu çok büyük miktar paranın yani yasa dışı bir faaliyet sonucu elde edilen bu kara paranın çok küçük bir kısmının KKTC’de yakalanarak ele geçirildiği gözlemlenmektedir.

Ancak yakalanan bu uyuşturucudan elde edilen herhangi bir maddi bir kaynağın bugüne kadar kara para olarak değerlendirilip mahkemeye sevk edildiği olmamıştır.

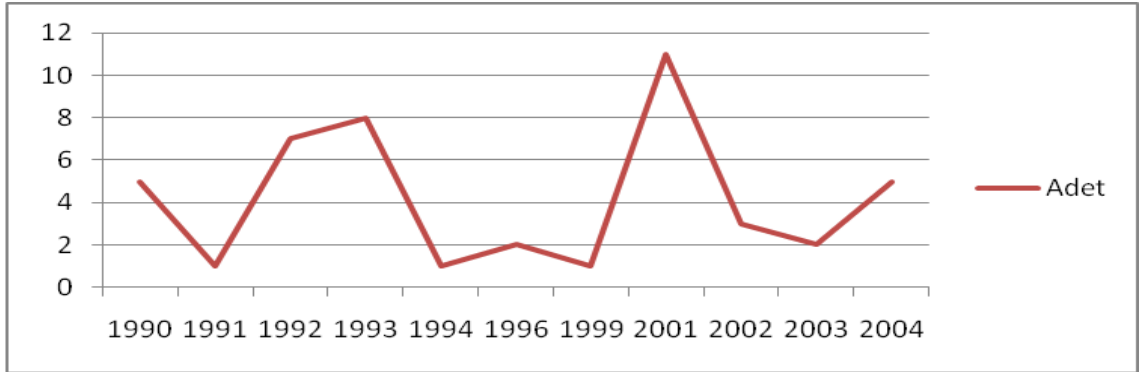
⁵⁰ TC-Emniyet Genel Müdürlüğü – İştiharat Daire Başkanlığı –**Organize Suç İştiharatı Kursu Ders Notu** – 2005

3.6.3. Kadın Ticaretinde KKTC'nin Konumu

KKTC'de gece kulüplerinde gerçekleştirilen kadın ticaretinin sonucunda elde edilen maddi kazançlar herhangi bir kontrol mekanizası tarafından tespit edilemediğinden, bu gibi yerlerde kara paranın aklanmasının son derece kolay olduğu bilinmektedir.

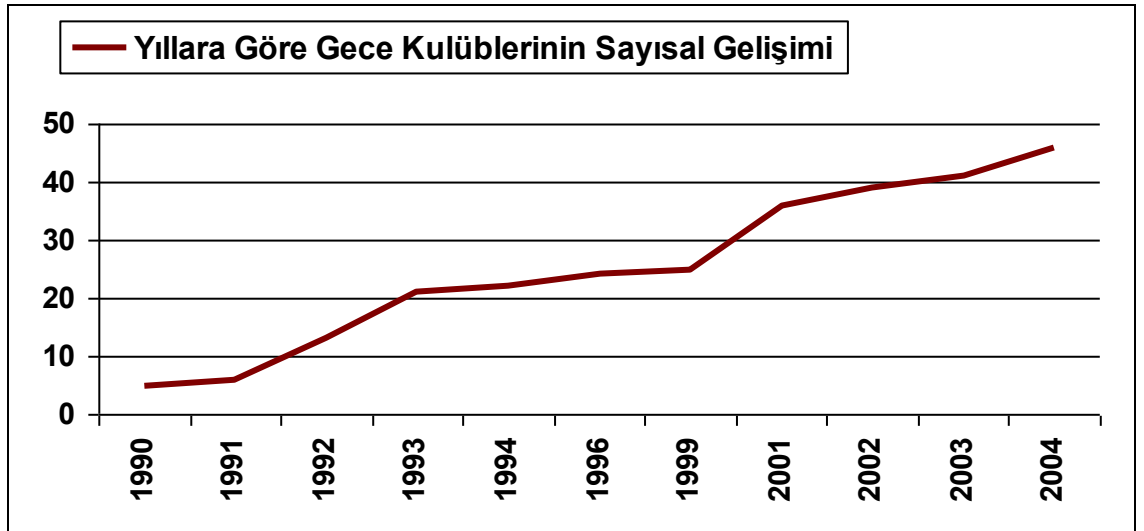
Kadın ticareti açısından KKTC'de faaliyet gösteren 46 gece kulübü bulunmaktadır.⁵¹

KKTC'de ilk kez gece kulübü çalıştırılmaya başlanması, 1990 yılında 5 tane gece kulübü açılmak suretiyle olmuştur. Daha sonra yıllar geçtikçe yeni gece kulüpleri arka arkaya açılarak çalışan gece kulübü sayısı 46'ya ulaşmıştır.



Şekil 12: Gece Kulüplerinin Yıllara Göre Açılış Sayısı.

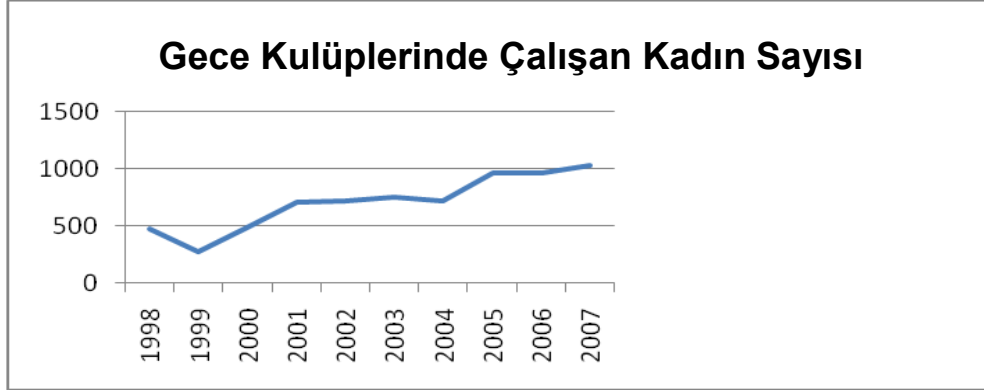
Kaynak: KKTC-Polis Genel Müdürlüğü- Muhaceret Bölüm Müdürlüğü–2008



Şekil 13: Yıllara Göre Gece Kulüplerinin Sayısal Gelişimi.

Kaynak: KKTC-Polis Genel Müdürlüğü- Muhaceret Bölüm Müdürlüğü–2008

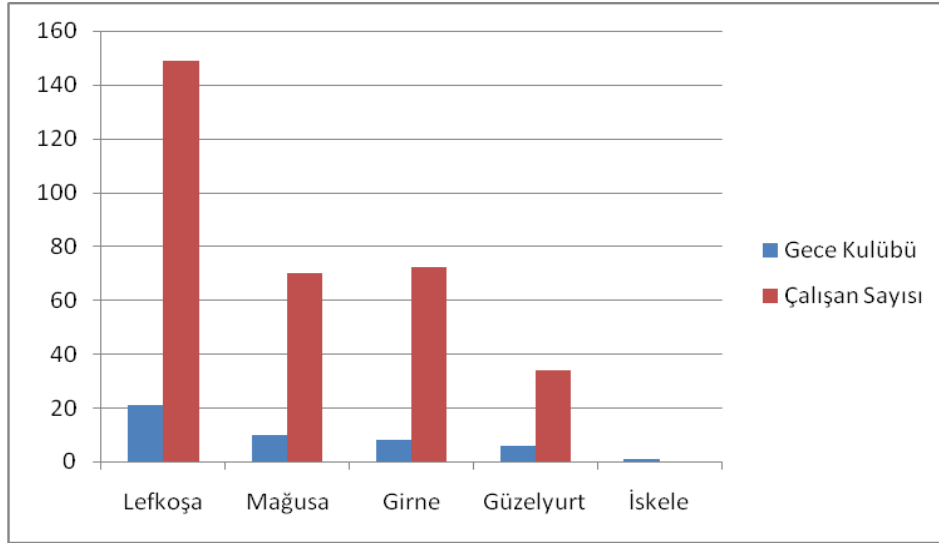
⁵¹ KKTC-Polis Genel Müdürlüğü- Muhaceret Bölüm Müdürlüğü–2008



Şekil 14: Gece Kulüplerinde Çalışan Kadın Sayısı.

Kaynak: KKTC-Polis Genel Müdürlüğü- Muhaceret Bölüm Müdürlüğü–2008

Şekil 14’den de anlaşılacağı gibi yıllar itibariyle gece kulüplerinde çalışan kadın sayısında artış olduğu gözlemlenmekte olup, 1998 yılında 478 olan çalışan kadın sayısı, 2007 yılına gelindiğinde ise 1028’e yükselmiştir. Son 10 yıl içerisinde toplam 7088 kişi KKTC’ye konsomatris olarak çalışmak için gelmiştir.



Şekil 15: Gece Kulüplerinin Bölgelere Göre Dağılımı.

Kaynak: KKTC-Polis Genel Müdürlüğü- Muhaceret Bölüm Müdürlüğü–2008



Şekil 16: Fuhuş Suçları İle İlgili Yakalamalar⁵².

Kaynak: KKTC-Polis Genel Müdürlüğü- Muhaceret Bölüm Müdürlüğü–2008

KKTC’de fuhuştan yakalanan kişilerin sayısında da her geçen yıl artış gösterdiği Şekil 16’da görülmektedir. Fuhuş sektöründe bir gecelik bayanın ortalama fiyatının 200 ABD Doları olduğu baz alınarak hesaplınırsa, fuhuş suçundan yakalanan kişilerin ortalama kayıt dışı ekonomideki payı çok düşük olduğu görülmektedir.

Kara Para suçu içerisinde yer alan fuhuş sektöründe KKTC’de son derece gelişerek yaygın bir hale gelmiştir.

⁵² KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-Adli Polis Müdürlüğü–2008

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

KKTC her ne kadar da kara para aklanan yerler listesinden çıkarılmış olsa da, kara para aklama suçunun önlenmesi için oluşturulan kurulun, şeffaf bir ortamda çalışması için daha özerk hale getirilerek hükümet yetkililerinden çok, bağımsız kurum/kuruluş yetkililerinden oluşmasını gerektirmektedir.

Uyuşturucu, insan ticareti, silah ticareti gibi suçlardan elde edilen gelirlerin, kumarhane, taşınmaz mal, inşaat, bayındırlık alanları gibi uzmanlaşmış şirketler kanalıyla ekonomiye sokulması, özellikle rüşvet, şantaj, haksız rekabet gibi mafya vari metotlarla kamusal hayatın ve malî dolaşımların denetimi yoluyla, suç örgütlerinin güçlerinin giderek artması sonucunu doğurmaktadır. Bu imkânlar sayesinde suç örgütleri mahalli veya ulusal alanda karar mekanizmalarında görevli kişilerin yardımıyla yeni suçlar işleyebileceklerdir. Bu tarz hareketlerde bazıları söz konusu muazzam gizli sermaye sahipleri lehine ekonomileri üzerinde tüm kontrolü kaybetmiş bazıları da kaybetmek üzere olan Devletleri tehlikeye atmaktadır.

Yasadışı faaliyetler ve bu faaliyetlerden elde edilen gelirlerin aklanması, sadece ekonomik değil aynı zamanda sosyo-politik etkiler de doğurmaktadır. Bu çerçevede bahsedilecek ilk etki, toplumsal dokuda ve sosyal ve ticari ahlak yapısında zayıflamanın ortaya çıkabilmesidir.

Suç ve suçluların genişlemesi ile, yasal ve kayıtlı sektörde faaliyet gösterenlerin, suç örgütlerinin idare ile bağlantılı olması konusundaki düşünceleri yaygınlaşabilecek, böylelikle idareye olan güveni sarsacak ve toplumsal huzursuzluklara yol açacaktır.

Kamuda yer alan bazı görevlilerinin bu şekildeki bağlantıları ise, suçla mücadelede etkinliği azaltan bir unsur olarak ortaya çıkabilmekte, böyle bir durumda ise bozulmaya yüz tutan bu sistem kendi kendini besler hale gelmektedir.

Ayrıca yasadışı faaliyetlerin yaygınlaşması ve idareye olan güvenin sarsılmasının diğer bir yansıması ise hukuk sistemine olan güveni de azaltabilecek ve hukuk sistemini sorgulanır hale getirebilecektir.

Suçlarla mücadele kara para aklamayla mücadeleden geçmektedir. Zira, faaliyetlerinin gelirlerine dokunmadan suçlularla mücadelenin hiçbir yararının olmadığı ortaya çıkmıştır. Önceleri öncül suçu işleyen şahıslar cezalandırılırken, paranın aklanmasını sağlayarak suçun işlenmesini kolaylaştıranlar cezalandırılmıyordu. Kara para aklamayı cezalandıran yasalar sadece

cezalandırmayı önceden muaf olan kategorilere genişletmeyi değil, aynı zamanda öncül suçun failleri üzerindeki potansiyel müeyyide tehdidini ağırlaştırmanın, dolayısıyla soruşturmacılar ile işbirliğine geçmelerini sağlamanın bir aracı olarak görülmektedir. Kara para aklamayla mücadelenin tamamlayıcısı olan müsadereye ilişkin yasalar, giderek polisin faaliyetlerinin finansmanını da sağlamaktadır.

Günümüzde kara para aklanması ve müsadere tedbirleri, yasa yapıcı ve uygulayıcılarının gündeminde en üst sıraları işgal etmektedir. Suçluluk ürünlerine el konulması, uyuşturucu madde trafiği ve diğer organize suçlara karşı en etkili silah olarak gözükmemektedir. Suçlulukla mücadelede, hapis ve para cezası gibi geleneksel yaptırımlar tek başına etkili olmadığından; en etkili alternatif “ para izini sürmek” olarak görülmektedir.

KKTC’de kara paranın önemli bir yeri olduğu çalışmada ortaya konmuştur. Kara paranın yarattığı olumsuzluklar düşünüldüğünde KKTC’nin birtakım önlemler alması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Bu önlemleri sıralayacak olursak;

- (1) KKTC Polis Teşkilatı içerisinde acilen Mali Şubenin kurularak kara para aklama faaliyeti içerisinde olabileceği tahmin edilen şahısların takiplerinin istihbarat birimleri ile ortak hareket edilerek yapılması;
- (2) Daha önce de belirttiğimiz gibi kara paranın aklanması ile mücadele için kurulan Suç Gelirlerinin Aklanmasını Önleme Kurulu’nun mevcut hükümetlerin çatısı altından çıkarılarak daha özerk bir hale getirilmesi;
- (3) Yüksek miktarlarda nakdin döndüğü değişik piyasaların kontrol altına alınarak denetim mekanizmalarının genişletilmesi;
- (4) Ülke ekonomisini geliştirecek alternatif sektörlerin teşvik edilmesi

Olarak sayabiliriz.

KAYNAKÇA

Adalet DEMİRÇELİK, Mali Piyasalarda Kara Paranın Aklanması Amacıyla Kullanımının Önlenmesine Yönelik Çalışmalar ve Türkiye'ye İlişkin Değerlendirme- Araştırma Raporu, Sermaye Piyasası Kurulu, Ankara, 1993.

Ercan UYGUR, "Kara Para Aklama Faaliyetlerinin Ekonomik Boyutu", Kara Para Aklama Faaliyetleri ve Önlemler, TCMB, Ankara, 1999.

-----, TC Merkez Bankası. "Karapara Aklama Faaliyetleri ve Önlemler" Konulu Panel (10 Haziran 1999).

Hank SANDERS; Dikkat Çekici İşlemleri Bildirme Yükümlülüğü Kanuna Karşı Bankaların Tepkisi ve Kanunun Uygulanması, Hollanda'da Kara Para Aklamayla Mücadele, MASAK Yayını, Ankara, 2000.

KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-Adli Polis Müdürlüğü, Sicil, 2008.

KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-Muhaceret Bölüm Müdürlüğü, Sicil, 2008.

KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-Narkotik ve Kaçakçılığı Önleme Müdürlüğü, Sicil, 2008.

KKTC-Polis Genel Müdürlüğü-Polis Meslek Dersleri Kitabı-Polis Okulu Yayınları No:61(Yeniceköy-2002).

KKTC Yasaları, Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Yasası, 2008

"KKTC, Kara Para Aklama Yeri Listesinden Çıkarıldı", Vatan Gazetesi, 23 Ekim 2008.

"KKTC, Kara Para Aklama Yeri Listesinden Çıkarıldı", Vatan Gazetesi, 23 Ekim 2008.

Mali Suçları Araştırma Kurulu, Kara Para Genel Bilgi, www.masak.gov.tr.(2008).

Nevzat ERDAĞ, Kayıt Dışı -1.bs.(İstanbul: Cinius Yayınları, 2007).

Nick KOCHAN, Çamaşır Makinesi -.(İstanbul: GOA Basın Yayın ve Tanıtım Hiz., 2007).

Osman ALTUĞ, Kayıtdışı Ekonomi, Türkmen Kitapevi, İstanbul – 1999.

Ozan USLU, Kara Para, [www.alomaliye.com./2007/ozanuslu-karaparta. htm](http://www.alomaliye.com./2007/ozanuslu-karaparta.htm)(2008).

Peter LİLLEY, Dirty Dealing, Kogan Page Publishing, London, 2006.

Prof.Dr.Ramazan BAŞAK, 50 Soruda Kara Para ve Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi, Türkiye Bankalar Birliği, Yayın No:206, 1998.

Ramazan AKTAŞ-TC-Emniyet Genel Müdürlüğü- İstihbarat Daire Başkanlığı-ORSİS (Organize Suçla İstihbarat) Konulu Panel (04 Mart 2005).

Sedat GÜNER, Organize Suç Örgütleri Kara Para ve Aklanması – 1.bs.(Ankara:Bilgi Kitabevi, 2003).

TC-Emniyet Genel Müdürlüğü-İstihbarat Daire Başkanlığı-Organize Suç İstihbaratı Kursu- Ders Notu, 2005.

Yıldırım AKAR; Kara Paranın Aklanması, Tanım ve İktisadi Açıdan İnceleme,1999.

<http://www.masak.gov.tr>

<http://tr.wikipedia.org/wiki/karapara>

Türkiye’de kara paranın aklanmasıyla ilgili çalışmalarda önemli yer tutan kanunlar ve yönetmelikler:

Kanunlar:

- a. 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun
- b. 4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun
- c. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
- d. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
- e. 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yetkileri Hakkındaki Kanunu
- f. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu
- g. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu

Yönetmelikler:

- a. 4208 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik
(5549 sayılı Kanun Geçici Madde 1'e göre yürürlüktedir.)
- b. Mali Suçları Araştırma Uzmanları Görev ve Çalışma Yönetmeliği
(5549 sayılı Kanun Geçici Madde 1'e göre yürürlüktedir.)
- c. Kontrollü Teslimat Uygulaması Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik
- d. Aklama Suçu İncelemesi Hakkında Yönetmelik
- e. Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik
- f. Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik

Avrupa Birliği'nin bugüne kadar kara para ile mücadelede aldığı bazı kararlar:

a.2005/60 EC sayılı AB Direktifi

b.2001/97/EC numaralı Kara Paranın Aklanmasında Mali Sistemin Kullanılmasının Önlenmesine İlişkin 91/308/CEE numaralı Direktifte Değişiklik Yapılması Hakkında Direktif

c.1991/308/EEC numaralı Kara Para Aklanmasının Önlenmesine Dair Avrupa Topluluğu Konsey Direktifi

d.2001/500/JHA numaralı Kara Para Aklama, Kimlik Tespiti, İzleme, Dondurma, El Koyma ve Araçların ve Suç Gelirlerinin Müsaderesine İlişkin 26 Haziran 2001 tarihli Konsey Çerçeve Kararı

e.2000/642/JHA numaralı Bilgi Değişimi ile İlgili Olarak Üye Devletlerin Mali İstihbarat Birimleri Arasında İşbirliğine Yönelik Düzenlemelere İlişkin 17 Ekim 2000 tarihli Konsey Kararı

f.1998/699/JHA numaralı Kara Para Aklama, Kimlik Tespiti, İzleme, Dondurma, El Koyma ve Araçların ve Suç Gelirlerinin Müsaderesi ile İlgili Olarak Avrupa Birliği Anlaşmasının K.3 Maddesi Uyarınca Konseyce Kabul Edilen 23 Aralık 1998 tarihli Ortak Eylem Planı

Avrupa Konseyinin kara para suçları ile ilgili aldığı önlemler:

- a. 16 Mayıs 2005 tarihli Terörizmin Finansmanı ve Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması, Aranması, Elkonması ve Müsaderesi Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi
- b. Suç Gelirlerinin Aklanması, Aranması, Zaptı ve Müsadere Edilmesi Hakkında Sözleşme (Strasbourg Konvansiyonu)
- c. Suç Kaynaklı Paranın Saklanması ve Transferlerine İlişkin Tedbirler Hakkında 27 Haziran 1980 tarih ve R(80) 10 Sayılı Tavsiye Kararı